

Ejam ravēt dzērvenes!

● Māsa Līga (no labās) un Dace Paegles trīs gadu laikā daudz uzzinājušas par dzērveņu audzēšanu un zināšanas pārbaudījušas praksē. Šoruden būs nogaršojama pirmā raža. Foto: M. Rukosujevs

Neparasta kultūra mazpulcēnu dārzos

Abas māsiņas Līga un Dace Paegles pēdējo triju vasaru laikā šo aicinājumu viena otrai teikušas ne vienu vienreiz. Preiļu novada Aizkalnes pagasta Cerību mājas ir viena no retajām vietām, kurā tiek audzētas dzērvenes speciāli ierīkotā zemes gabalā. Latvijā šai neapgūtājai nozarei pievērsušies nopietni, pieauguši cilvēki, bet Aizkalnes meitenes, mazpulka dalībnieces, iet skolā un paralēli mācībām īsteno projektu par netradicionālu lauksaimniecību – dzērveņu audzēšanu. Dace rudenī mācīsies 11., bet Līga – 8. klasē. Šovasar māsiņu lolojumam – dzērveņu dārzam – ir trešais gads. Pa šo laiku sakopulojuši un bieži noauguši ar stīgām dzērveņu cipi – četrkantainas, garas dobes, un tādā pat apjomā pa šo laiku pieaugušas meiteņu zināšanas par visiem ar dzērveņu audzēšanu saistītajiem jautājumiem. Pa istam dzērvenes sāk ražot ceturtajā, piektajā gadā, bet šogad tās savus kopējus atalgojušas ar pirmajām ogām, kas pašlaik sāk mainīt krāsu no zaļas uz sarkanu.

Trīs želejveida ķīpas ar stīgām no ASV

Viss sākās ar ārzemju latvieša, ASV pilsoņa, Ilmāra Dzeņa izsludināto individuālo

projektu konkursu «Mēs paši» mazpulcēniem, kurā bija aicinātas piedalīties ģimenes ar diviem bērniem. 592. Jasmuižas mazpulka torreizējā vadītāja Lidija Kažemāka sadūšināja Paegļu ģimeni – mammu Maiju ar abām meitām pievērsties dzērvenēm. Meitenes jau pirms tam vairākus gadus ar atzīstamiem panākumiem nodarbojās mazpulkā, viena izpētīja dzimtas vēsturi, otra izaudzēja teliņu. Pēc tam Dace pievērsās garšaugu audzēšanai, bet Līga piekrita pamēģināt dzērveņu audzēšanu. Mazpulka vadītājas Lidijas, meiteņu mātes Maijas un abu māsu kopīgi sagatavotais projekts konkursā guva pirmo godalgu. Vietu dzērveņu laucīņam izvēlējās pie dīka, kurš tika padziļināts. Šīs ogas ir kultūra, kura nekad neprotē pret lieku ūdens devu. Dīka krastā sabērtā zeme tika nolīdzināta, uz tās uzklāta pamatīga kūdras kārtā. Kūdras uzbēšana bijis visvairāk līdzekļu pagērošais darbs, tagad atceras meiteņu mamma. Dārgi bijuši transporta izdevumi. Kūdra atvesta no dabiska purva, ar visu, kas tajā iesējies. Tāpēc dzērveņu dobes visbiežāk ravējamā «nezāle» – bērzi, kuri dīgst un dīgst no jauna veselām birztalām. Dzērveņu audzēšanā abas māsas un mamma to atzīst par lielāko problēmu. Raujot no zemes bērzu stādus, kas spītīgi turas preti tādai var-

darbībai, tiek ievainota ogulāju sakņu sistēma.

Ar Latvijas dzērveņu audzētāju asociācijas starpniecību pasūtītas Amerikas lielloģu dzērvenes no ASV pienāca trijās ķīpās, želejveidīgā masā kopā ar kūdru. Šajā asociācijā, kā arī Salaspils Botāniskajā dārzā Paegles saņēma ne vienu vien padomu, ko un kā darīt. Dzērvenes pienāca, bija pavasaris, un ģimene, kā arī radu onkulis, kurš visā šajā pasākumā arī ieguldījis daudz enerģijas, ķērās pie stādīšanas. Stīgas kā jau stīgas, tievi stiebriņi bez lapiņām un saknītēm. Visas laimīgi dabūtas zemē, vasaras dienās ik pēc 4 – 5 stundām laistītas, un uz rudens pusi parādījies pirmais zaļums – jaunās lapiņas. Dzērveņu stādi bija iesakņojušies. Rudenī lapas skaisti un tumši nosarkušas. Veiksmīgi pārziemojušas. Kā noskaidrots speciālajā literatūrā, Latvijā dzērvenēm klimatiskie augšanas apstākļi esot ļoti līdzīgi tiem, kādos tās aug Amerikā. Atšķirīgs varot būt augsnes sastāvs, tāpēc papildmēslojuma veids un devas jāpiemēro katrā gadījumā individuāli. Otrais gads aizritējis līdzīgi.

Dzērveņu laucīņu paplašinās

Dzērvenes pirmo reizi uz ziedējušas jau otrajā pavasarī. Dobes pārklājušas ar maigi rozā ziedīņu paklāju,

bet ogas neveidojušas. Šogad gatavojas pirmās ogas, diemžēl dzērveņu laucīņu smagi skārušas pavasara spēcīgās nakts salnas ar minus sešiem grādiem. Salnas nokodušas pavasara jaunos lapu dzinumus. Pēc tam tās ataugušas un ziedējušas, bet raža līdz ar to ir pieticīga. Tomēr dzērveņu audzētājas ir priecīgas arī par to, jo pirmās ogas rāda, ka ceļš uz mērķi ir pareizs, ka dzērvenēm augšanas apstākļi labi.

Vai ieguldītais darbs un līdzekļi attaisnosies? Līga un viņas māte Maija domā, ka jā. Sākumam gan ir vajadzīgi lieli līdzekļi, saka Maija, ar projektā piešķirtajiem 500 dolāriem bija par maz, ģimene ieguldīja savu naudu. Viņa domā, ka lielloģu dzērveņu ražošanai izdevīgi būtu pievērsties tiem, kam zemes īpašumā ir kūdras purvs. Kaut arī šādā gadījumā augsnes virskārta jānoņem, jo stādīšanai vajadzīga speciāli sagatavota un ar vajadzīgām vielām piesātināta kūdra. Dzērvenkopības – jādodomā, ka arī šāds vārds Latvijas apstākļos kādreiz būs pietiekami plaši izplatīts – speciālisti veikuši ūdens analīzes Cerību māju dīki, un izrādījies, ka ūdenim pietrūkst skābuma. Vajadzīgās vielas papildus jāievada augsnei ar mēslojumu. Tā ka kopumā lielloģu dzērveņu audzēšana vismaz pirmajos gados ir piņķerīga un nerentabla lieta.

Turpinājums 7. lappusē.

Gatavojieties ražas novākšanai vai bērnu skolas gaitām, bet nepalieciet bez «NOVADNIEKA».

Abonējiet laikrakstu septembrim līdz 27. augustam.

ZIŅAS

Deg purvs Silajānos

Vakardienas rīts Preiļos ar spēcīgu dūmu smaržu, un apkārt pilsētai turējās zilgana dūmaka. Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Preiļu nodalā paskaidroja, ka deg purvs Silajānu pagastā.

Kā informēja Silajānu pagasta padomes priekšsēdētāja Marija Trifanova, ceturtdien rītā aizdegusies platība Šaura purvā. Pirmajā dienā centušies ar degšanu tikt galā ar mežniecības un pagasta iedzīvotāju spēkiem. Purvs ir privātpašums, tas robežojas ar valsts mežu. Dzēsēji centušies nosargāt uguns izplatīšanos un iekļūšanu valsts mežā. Dzēsšanas darbus stipri apgrūtināta, teica Marija Trifanova, ka purvā ir staigātas vietas, kurām nav piekļūstams ar tehniku. Vakar, piektdienas rītā izsaukti arī ugunsdzēsēji. Degšana lokalizēta. Ugunsnelaimes skartās vietas tuvumā, par laimi, nav dzīvojamo māju, ko uguns varētu apdraudēt. Kā teica pagasta padomes priekšsēdētāja, aizdegšanās cēlonis pagaidām nav noskaidrots. Visticamāk degšana sākusies, neuzmanīgi apejoties ar uguni.

Šo informāciju apstiprināja arī Preiļu mežniecības mežziņa vietniece Daiga Ancāne, informējot, ka kūdras purvs dedzis divu hektāru platībā. Uguns ierobežota, taču ugunsdzēsēji un mežniecības darbinieki strādā, lai novērstu uguns tālāku izplatīšanos sausajā kūdrā.

Daiga Ancāne pieļāva iespēju, ka spēcīgā dūmu dvaka rajona centrā varēja celties arī no 0,5 hektāru platībā degušā poldera Pelēču pagastā.

Aicina uz semināru Saunas pagastā

Rajona lauksaimniecības konsultanti aicina zemniekus uz Saunas pagasta zemnieku saimniecību «Punduri», kur 22. augustā pulksten 11.00 sāksies demonstrējuma seminārs par teliņu ēdināšanu. Tā tēma: «Teliņu augšanas dinamika un priekškungā attīstība atkarībā no ēdināšanas veida pirmajās astoņās dzīvības nedēļās». Varēs iepazīties ar z/s «Punduri» saimniecības pieredzi, kā arī papildināt zināšanas teļkopībā, jo seminārā aicināti piedalīties arī Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centra speciālisti no Ozolniekiem, informē rajona lopkopības konsultante Zita Briška. Dalība seminārā zemniekiem jāpiesaka iepriekš, zvanot pa tālruni 1-53-07126.

Bērni izvēlas papildnodarbības

Rajona bērnu un jauniešu centrs jau saņēmis 238 iesniegumus no bērniem un jauniešiem, kuri vēlas nodarboties centra pulciņos. 2002./2003. mācību gadā rajona bērnu un jauniešu centrā tiek piedāvāta radošā darbnīca «Krāsu draugi», papīra rokdarbu pulciņš «Papīrgrauzis», batikošanas un zīda apgleznošanas grupa «Madara», aušanas grupa «Atspole», ādas mākslinieciskās apdares grupa «Zalktis», tērpa dizains, mežģošanas, mīksto rotaļlietu izgatavošanas pulciņš «Lāčuķis», studija «Mazās lāsītes», sporta deju klubs, klubīņš «Teve, meitene!», klubīņš «Saimniecīte», teātra grupa «Haoss», teātra sporta grupa «Aplis», floristikas, objektu interjera, floristikas un kolāžas, angļu, latviešu valodas pulciņi, klubīņi «Kāpēcīš», «Pirkstīndarbi».

Kļūdas labojums

14. augusta laikrakstā informācijā «Plašākas iespējas zemniekiem subsidētās tehnikas iegādē» ir kļūda. Pareizi jābūt: «Sākot ar 6. augustu (...) uz subsidējām var pretendēt arī tie zemnieki, kas pirkusi ES valstīs un tās kandidātvalstīs ražotu tehniku, ja vien tās vērtība NAV LIELĀKA par 5000 eiro (aptuveni 3000 latiem).»

NACIONĀLĀS ZIŅAS

Prezidente aizlūdz par Latviju

Valsts prezidente Vaira Vīķe-Freiberga 15. augustā piedalījās Svētās Jaunavas Marijas debesis uzņemšanas svētkos Aglonā un tikās ar katoļu baznīcas vadību. Prezidente piedalījās svētku galvenajā misē bazilikā un aizlūdz par Latviju. Šī bija pirmā reize, kad prezidente apmeklēja šo nozīmīgo un ietekmīgo sabiedrisko pasākumu, kā arī parādīja godu Latgalei.

Vēlēšanās vienam vēlētājam tērēs 86 santīmus

Valsts 8. Saeimas vēlēšanām ir piešķirusi 1 198 842 latus jeb 86 santīmus vienam vēlētājam, liecina CVK informācija. 7. Saeimas vēlēšanas izmaksāja 1 047 240 latus, tad bija mazāks vēlētāju skaits. Tagad var balsot 1 391 734 pilsoņi. Otrdien CVK apstiprināja vēlēšanu finansējumu, komisiju izdevumus plānojot 812 314 latu apmērā. No šīs summas darba samaksas fondā būs 606 305 lati. Rīgas pilsētas vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja alga būs 250 lati, lielo pilsētu komisijas vadītājam — 200 lati, rajonu komisiju — 200 lati, pagastu, pilsētu, kā arī iecirkņu komisijas algas būs mazākas.

Publicēts pārskats par lauksaimniecību

Eiropas Komisija (EK) publicējusi pārskatu par lauksaimniecību visās 12 kandidātvalstīs. 34 lappušu ziņojumā par Latviju konstatēts, ka patērētāju ienākumi ir 29,3 procenti no ES vidējā un ka līdzekļi galvenokārt (45 procenti) tiek tērēti pārtikai. Taču pēc 12 valstu uzņemšanas Latvijai jau būšot par četriem procentiem lielāki ienākumi pret ES vidējo.

Pētījumā atzīmēta arī Latvijas lauksaimniecības negatīvā tirdzniecības bilance. 2000. gadā lauksaimnieciskā produkcija bija tikai 5,3 procenti no kopējā eksporta un 13 procenti no kopējā importa. Par visienesīgākajiem sektoriem atzīta cukurbiešu, kartupeļu un kviešu audzēšana, bet pārstrādē arvien vairāk samazinās pievienotā vērtība gaļai, graudiem, dārzeņiem un piena produktiem.

Katrai ģimenei savs auto

Šonedēļ Latvijā reģistrēts astoņsimttūkstošais automobīls. Nemot vērā, ka valstī ir gandrīz 803 tūkstoši mājāsaimniecību, vidēji iznāk 0,99 automašīnas uz vienu mājāsaimniecību. Pērn Latvijā bija aptuveni 740 tūkstoši automašīnu, un vidēji katrai mājāsaimniecībai «tika» 0,92 auto. Arī mazumtirdzniecības apjoma pieaugums, salīdzinot ar pagājušā gada otro ceturksni par 15 procentiem, rāda, ka pieaudzis to cilvēku skaits, kuri var atļauties lielākus izdevumus. Salīdzinot ar Rietumeiropu, Latvijā reģistrēto automobiļu skaits uz 1000 iedzīvotājiem ir pusotras līdz divas reizes mazāks. Katru gadu Latvijā reģistrē 35 000 transportlīdzekļu, no aprites noņem 10 000 transportlīdzekļu.

Vācu ārsti operēs ziloni Radžu

Lai veiktu kāju operāciju Rīgas Zooloģiskā dārza zilonim Radžam, vakar Latvijā ieradās trīs ārsti no Vācijas. Kā informē zoodārza informācijas daļas vadītājs Ingmārs Līdaka, Radža atšķirībā no zilonmātēm nav ļāvis savas kājas apkopt, tāpēc tagad tās jāoperē. Bīstami ir tas, ka narkozes miegā zilonis var pavadīt ne vairāk kā stundu, citādi sekas var būt letālas. Iemidzināšanas dēļ operācija esot ļoti sarežģīta.

Ziņas sagatavoja T.Elste

NOVADNIEKS

Redaktore Tamāra Elste

Pasūtījuma indekss 3033.

Reģistrācijas apliecība nr. 000701018.

Izdēvējs — SIA «Novadnieks. Redakcija».

Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV-5301.

Elektroniskais pasts: novadnieks@apollo.lv

Tālr. 1-53-07056, mob. tel. 9410288 (redaktorei),

1-53-07057 (reklāmas un sludinājumu pieņemšana),

1-53-07058, 1-53-07059 (zurnālistiem). Faks 1-53-07057.

Par sludinājumu saturu atbild to iesniedzējs.

Laikrakstā publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo

redakcijas viedokli.

Pārpublicējot atsauce uz «Novadnieku» obligāta.

Laikraksts iespiests SIA «Latgales drukā» Rēzeknē.

Laikraksts iznāk astoņas reizes mēnesī
(trešdien, sestdien).

INFORMĀCIJA

«Dzīvē ir divas
labas lietas — domas brīvība
un rīcības brīvība.»

S.Moems

Līvānu bibliotēka saņems valsts investīcijas

Valsts vienotās bibliotēku informācijas sistēmas ietvaros atbalstu guvis Līvānu bibliotēkas projekts «Līvānu novada bibliotēkas — informācijas pieejas punkti lokāliem un attāliem lietotājiem».

Līvānu bibliotēkas vadītāja Inta Vērđiņa pastāstīja, ka šis valsts investīciju projekts tiks realizēts, veidojot valstī vienotu nacionālu bibliotēku informācijas tīklu. Projektu konkursā, ko izsludināja valsts SIA «Bibliotēku informācijas tīklu konsorcijs», atbalstu 200 000 latu kopapjomā šogad saņems vairāki pilot jeb paraugprojekti. Piemēram, Daugavpilī tiks ie-

viesta vienotā lasītāja karte, bet Līvānu novadā tiks saņemts pilsētas bibliotēkas automatizācijas optimālais variants, kā arī izveidota vienota un lietotājiem pieejama visu sešu Līvānu novada bibliotēku sistēma, kas būs balstīta uz ciešu sadarbību.

Kā atzīst I.Vērđiņa, Līvānu bibliotēkas projekta atbalstīšanu lielā mērā noteica tas, ka jau iepriekš ir veikta pamatīgas iestrādes, jo Līvānu bibliotēka ir viena no retajām, kas ir pilnībā automatizēta un kurā ir ieviests elektroniskais katalogs. Lai iesāktu pilnveidotu, bija nepieciešamas tehnoloģiskās iespējas, kuras bibliotēka tagad saņems.

Labums no projekta būs visām novada bibliotēkām.

Līvānu bibliotēka iegūs vēl vienu īpaši jaudīgu datoru, lai ar šī servera palīdzību bez sarežģījumiem varētu piedāvāt lietotājiem plašas datu bāzes un elektroniskos katalogus. Tāpat tiks iegūti arī divi darbam paredzēti jauni datori un papildus programmas moduļi. Novadpētniecības datu bāzi, pašvaldības dokumentus un elektronisko katalogu varēs ierakstīt CD formātā un piedāvāt jebkuram lietotājam, būs nepieciešams vienīgi dators. Līdz ar to, piemēram, Rožupē būs iespējams saņemt to pašu informāciju, ko Līvānos.

Sadarbība ar Daugavpils Universitāti būs pieejams Latgales novada kopkatalogs ar informāciju par novadu.

Līvānu bērnu bibliotēkā minētais investīciju projekts ļaus pilnīgi no nulles uzsākt automatizētā kataloga ieviešanu, un jaunā paaudze jau no pirmajām klasēm mācīsies meklēt un saņemt informāciju mūsdienīgā formā. Bērnu bibliotēka saņems savā īpašumā vienu datoru.

Savukārt Jaunsilavas bibliotēka iegūs otru datoru (viens iegādāts par pašvaldības līdzekļiem) un interneta pieslēgumu, līdz ar to Jaunsilavās būs tāda paša aprīkojuma līmeņa bibliotēka, kāda ir Rožupē, kur jau ir gan dators, gan internets. Nelielās Druvas un Zundānu bibliotēkas ar datortehniku pagaidām aprīkotas netiks.

G.Kraukle

Sieviešu klubiņa aktivitātēm Rožupē daudz piekritēju

Šovasar aktīvi darbojas Līvānu novada Rožupes sieviešu klubiņš.

Sievietes sapratušas, ka nepietiek tikai ar to, ka laiku interesanti pavada viņas pašas, šāda iespēja jāsniedz arī ģimenes locekļiem un pagasta iedzīvotājiem, tādēļ šovasar ar klubiņa gādību notikuši vairāki lieli pasākumi.

Viens no tādiem bija ģimeņu sporta svētki vasaras

sākumā, kuru sieviešu klubiņš rīkoja, mazliet šauboties, vai būs atsaucība. Rožupieši ir atsaucīgi — sacensības kopumā apmeklēja 22 ģimenes.

Šovasar uzsākta vēl viena apjomīga atpūtas un izklaides pasākumu sērija, ko klubiņš realizē ar Latvijas Kultūrkapitāla fonda atbalstu, kas četru kultūras pasākumu rīkošanai Rožupē piešķīris 300 latus. Labi apmeklēti bija Annas un Jēkaba dienas pa-

sākums pagasta brīvdabas estrādē. Pasākuma būtība bija iedzīvotājiem tautā gadu gaitā piemirstas senču tradīcijas un svinamās dienas. Turpat estrādē lielos čuguna podos tika sutināti kāposti, vārītas desiņas un jaunie kartupeļi, ko pēc senlatviešu uzskatiem varēja rakt tikai pēc Annas dienas. Pasākuma dalībnieku vidū bija 15 no pavisam 64 Rožupes pagasta Annām. Jaunākajai ir 8 gadi, bet vecā-

kajai — 94 gadi. Šumināts tikai arī vienīgais pagasta Jēkabs — Jēkabs Vaivods.

Pasākumu ciklu Rožupes sievietes turpinās rudenī pusē, kad tiks rīkota Veļu jeb aizgājēju piemiņas diena, bet ziemā ir doma par Sveču dienas kopīgu svinēšanu. Savukārt tuvākajā laikā dāmas kopīgi dosies uz Rīgu, lai apmeklētu Botānisko dārzu.

G.Kraukle

VID LATGALES REĢIONĀLĀ IESTĀDE INFORMĒ

Par darba rezultātiem šī gada septiņos mēnešos

VID Latgales reģionālā iestāde šī gada septiņos mēnešos valsts kopbudžetā iekasējusi 20,7 miljonus latu un kontrolē nelegāli ievestot dārzeņu tirdzniecību.

VID Latgales reģionālā iestāde kontrolē nelegāli ievestot augļu un dārzeņu tirdzniecību, kas tiek slēpta zem izkārtnes «Ražots Latvijas zemnieku saimniecībā».

Sakarā ar pēdējā laikā bieži saņemtajām sūdzībām no Latgales zemniekiem par nelegāli ievestot augļu un dārzeņu tirdzniecību VID Latgales reģionālās iestādes darbinieki kopīgi ar Valsts darba inspekciju veica reidu Daugavpils centrālajā tirgū, lai

noskaidrotu sūdzību pamatotību. Reida rezultātā tika atklāts, ka vairāki tirgotāji veic savu darbību bez patenta vai reģistrācijas apliecības. Pārskatīti sastādīti administratīvo pārkāpumu protokoli un uzlikts naudas sods.

Kā atzina VID Latgales reģionālās iestādes direktore V.Gurkovska, ir īstais laiks pievērst uzmanību tieši tirgiem, kur pašreiz tiek realizēta pašu valsts zemnieku izaudzētā produkcija un līdzās tai — importētā produkcija, tādēļ šādi reidi tuvākajā laikā tiks rīkoti arī citos tirgos un atkārtoti Daugavpils centrālajā tirgū.

Kopumā šī gada septiņos mēnešos VID Latgales reģionālās iestādes darbinieki vei-

kuši 1342 tematiskās pārbaudes un no tām 821 konstatēti pārkāpumi. Budžetā papildus aprēķināti maksājumi 55,29 tūkstošu latu apmērā, kas ir par 49,3 tūkstošiem latu vairāk nekā 2001. gada septiņos mēnešos.

135 tematiskās pārbaudes veiktas sadarbībā ar citām valsts kontroles iestādēm, t.sk. — ar valsts darba inspekciju — 68, valsts meža dienestu — 20, valsts būvinspekciju — 18, finansu policiju — 11.

VID Latgales reģionālā iestāde šī gada septiņos mēnešos valsts kopbudžetā iekasējusi 20,7 miljonus latu, kas ir par 2,59 miljoniem latu vairāk nekā 2001. gada attiecīgajā periodā.

Valsts pamatbudžetā Latgales reģionālā iestāde iekasējusi 2,15 miljonus latu, izpildot šī gada plānu par 158,9%, un, salīdzinot ar 2001. gada septiņiem mēnešiem, iekasējusi par 855,37 tūkstošiem latu vairāk.

Valsts kopbudžetā šī gada septiņos mēnešos iekasēts iedzīvotāju ienākuma nodokli 5,87 miljonu latu apmērā, sociālās apdrošināšanas iemaksas 12,47 miljonu latu apmērā, dabas resursu nodoklis — 223,86 tūkstošu latu apmērā.

Muitas darba rezultātā aprēķināti nodokļi 17,53 miljonu latu apmērā, aizturētas preces 86,29 tūkstošu latu vērtībā. Konfiscēto preču vērtība sastāda 15,71 tūkstoti latu.

VID brīdina par krāpniekiem

Valsts ieņēmumu dienests (VID) brīdina uzņēmējus no krāpniekiem.

Virietis un sieviete (ap 30 gadus veci) ieradās Bauskas

veikalā un uzdevās par VID darbiniekiem. Viņi paziņoja par tematisko pārbaudi un pārdevējam pieprasīja kukuli — 15 latu, solot nerakstīt pārbaudes aktu un neuzlikt 200 latu sodu. Pārdevēja samak-

sāja 10 latu, bet promejot krāpnieki solīja atkārtotu pārbaudi 14. augustā.

VID atgādina, ka pārbaudītu veikšanai VID teritoriālās iestādes vadītājs darbiniekam izsniedz pilnvaru ar parakstu

un zīmogu. Ierodoties uzņēmumā, VID darbiniekam jāuzrāda apliecības un pilnvarojums. Līdzīgi gadījumi Zemgales pilsētās risinājās arī 2001. gadā.

AUGUSTS SKOLĀS, REDAKCIJAS SLEJA

Skola maina 30 gadus vecu elektroinstalāciju

Aizkalnes pamatskolā jau pabeigts apjomīgs un prāvu summu prasošs darbs.

Par 3550 latiem veikta elektroinstalācijas nomaiņa skolas ēkas galvenā korpusa pirmajā stāvā. Vecā elektroinstalācija bija kalpojusi vairāk nekā 30 gadus, stāsta skolas direktore Mudrīte Lozda. Līdzekļu nav pieticis, lai to pašu paveiktu otrajā stāvā. Taču pirmā stāva kabinetī tagad lepojas ar modernām apgaismes ierīcēm. Bez tam ierīkots arī tāfeļu apgaismojums, kas skolās ir obligāta prasība. Skolai pieslēgta elektropārvades trešā fāze, bet enerģijas sadales skapis tagad ierīkots skolas ārpusē. Direktore cer, ka vairs nebūs jāpiedzīvo drošinātāju izsišana un tamlīdzīgas nepatīkamas lietas.

Līdz mācību gada sākumam Aizkalnes pamatskolā vēl jāsakārto ēdnīcas telpas. Skolas bērni līdz šim saņēma garšīgas un lētas pusdienas, taču gatavošana notika visai primitīvos apstākļos, virtuve šaurības un malkas krāšņu izmantošanas dēļ nekādi neatbilda normatīvos paredzētajām prasībām. Diemžēl jaunu virtuvi un ēdnīcu nevaram atļauties uzbūvēt, bet, lai piemērotos prasībām, mums būs jāatsakās no ēdnīcu gatavošanas uz vietas un jāiztiek ar pusfabrikātiem, saka direktore. Iepriekšējās vasarās skolas pavāres sagatavoja konservējumus un marinējumus, taču šogad sanitārijas un veselības aizsardzības instances to aizliegus, un «pagrīdes produkciju» nevēlamies gatavot, skaidroja Mudrīte Lozda. Iespējams, ka galarezultātā jaunajā mā-

cību gadā skolasbērniem pusdienošana būs dārgāka un ne tik garšīga kā līdz šim.

Vispārīgā skolu direktoriem jaunā mācību gada lielākās rūpes ir saistītas ar bērnu pirmsskolas sagatavošanu. Aizkalnes pamatskolā pašlaik saņemti desmit iesniegumi no piecus un sešus gadus vecu bērnu vecākiem. Iespējams, ka būs arī vienpadsmitais. Skolai nav brīvu telpu pirmsskolas bērnu apmācību organizēšanai, tāpēc ar pašvaldības atbalstu sameklēts dzīvoklis ar visām ērtībām – ūdens piegādi, sanitāro mezglu pagasta centra daudzstāvu mājā. Šajā ēkā atrodas arī skolas internāta telpas. Internātā dzīvo 15 skolēni no attālām vietām, tāpēc Mudrīte Lozda cer, ka ievadītājam sarunām ar novada domes vadību par atalgojuma piešķiršanu internāta audzinātājiem būs pozitīvs iznākums.

Pirmsskolas apmācībai paredzētajā dzīvoklī vēl jāpaspēj veikt nelielu kosmētisko remontu. Skolotāja Ingrīda Kampāne, kas strādās ar pirmsskolas vecuma bērniem, pašlaik apmeklē speciālu kursu. Jaunas mēbeles nav paredzētas. Daudzos pagastos jau pašlaik vecāki ir uztraukušies par piecgadīgo un sešgadīgo aizvešanu uz skolu, bet Aizkalnes pagastā lielākais attālums no mājām līdz skolai ir tikai 3,5 kilometri, un vecāki ir ar mieru bērnu nogādāt uz skolu ar savu transportu, ja pašvaldība šos izdevumus viņiem daļēji kompensēs. Nodarbības mazajiem ilgs trīs ar pusi stundas, viņiem paredzētas arī pusdienas, veicot izmaiņas ēdienkartē. Pavasarī vecāki bija uzaicināti uz sanāk-

● Aizkalnes pamatskolā jaunu un svaigu izskatu iegūst gan kabineti, gan arī paligtelpas. Darbi tiek veikti pašu spēkiem. Skolas koridorā tapetes līmē tehniskā darbiniece Vija Kampāne. Foto: M. Rukosujevs

smi, kurā pārrunāti svarīgākie pirmsskolas sagatavošanas aspekti. Visas šīs saimnieciskās rūpes par pirmsskolas bērnu apmācības organizēšanu paredzēts uzņemt pašvaldībām, bet tās neko nezina, atzīst direktore. Skolai jādarā un jāierosina pirmajai, bet papildus atalgojums par šo atbildību direktoriem nav paredzēts, stāsta Mudrīte Lozda.

Šajā mācību gadā pirmo reizi Aizkalnes pamatskolas vēsturē nebūs 1. klases, jo nav neviena bērna, kam būtu jāsāk iet skolā.

Sākumskolas skolotāja Ilga Lozda šovasar neklātienē beigs augstskolu. Vairāki

pedagogi un darbinieki zināšanas papildinājuši kursos. Lietvede un arhivāre Inga Šņepste, struktūrvienības vadītāja Janīna Beča, skolotājs Juris Smirnovs beidza datorkursus. Lidija Kursīte mācījās pavāru kursus. Mājturības skolotājs Jāzeps Cakuls izglītojās kursos Rīgā. Mācījušies arī citi.

No šī pavasara 9. klases septiņiem absolventiem seši iestājušies Preiļu valsts ģimnāzijā, viens – arodskolā.

Jauno mācību gadu Aizkalnes pedagogi un skolēni uzsāk ar gatavošanos skolas 135 gadu jubilejai, kas tiks svinēta septembra beigās.

dzes apmaiņas braucienā.

Pēdējā augusta nedēļā atvēlētā skolu skatēm. Tāpat kā pērn, arī šogad izglītības pārvaldes komisija vērtēs gatavību mācību gadam tajās skolās, kas pieteiksies pašas, kuras paveikušas vērienīgus darbus un vēlas tos parādīt. 28. un 29. augustā plānots metodisko apvienību darbs. Šogad sakarā ar remontdarbiem apvienības nevarēs uzņemt Preiļu 1. pamatskola un Preiļu 2. vidusskola, tāpēc tās strādās Preiļu Valsts ģimnāzijā. 30. augustā paredzētas pedagoģiskās padomes sēdes skolās, bet 2. septembrī sāksies jaunais mācību gads.

NOVADNIEKS

Jūsu jautājumus un ierosinājumus katru darbdienu uzklaušosim pa tālr. 1-53-07056.

Ceļasomu kravāšanas laikā

Ejam pa Latvijas ceļu ar sapni par jaunu laiku un ilgās pēc Latgales gaismas. Ar šo uz vietas sacerēto kalambūru cenšamies sevi uzturēt možu naktis melnumā uz neapgaismota ceļa Aglonā kopā ar tūkstošiem citu, kas nupat pametuši bazilikas teritoriju. Valda absolūta tumsa, tāpat kā automašīnu stāvlaukumos. Kādā veidā pa tumsu no augstās nogāzes nokļūt līdz mašīnām laukumā pie ezera? Cilvēki klūp, tenteriski slid un pa tumsu ķeras pie kociņiem, vai arī sēdus nošļuc lejup. Kad melnajā tumsībā starp mašīnu tūkstošiem uz nojautu un labu laimi ir atrasta savējā, priekšā jauns pārbaudījums. Pulksten 1.15 esam tikuši mašīnā un pirmo reizi iedarbinājuši motoru, bet vēl pulksten pustrījos uz piekšu esam pavirzījušies tikai metrus divdesmit. Ir īsi pirms trijiem, kad beidzot no laukuma Cirīša ezera krastā tiekam uz šosejas un pusčetros nokļūstam Preiļos. Ritā jābūt darbā, un līdzī nebūs izziņas, ka pret savu gribu esam iekļuvi autostāvvietas kļūniķu kārtā. Vairāk nekā pusotras stundas gaidīšana ar autoizplūdes gāzēm piepildītajā ezera ielejā šoreiz gan liecina tikai to, ka satiksmes plūsma netika regulēta vienmērīgi.

Ja automašīnu pieblīvējums tādām mazām ciematīņām ir daudz par lielu un prasa nervus no braucējiem un satiksmes organizētājiem, tad apgaismes trūkums svētku kulminācijas naktī uz ielām un autostāvvietās ir tikai un vienīgi nolaidība, un atvainojiet, cienītie, bet tas šoreiz attiecas uz jums visiem – Aglonas pagasts, Preiļu rajons un Latvijas valsts. Tikai pirmklasniecīņam var mēģināt iestāstīt par naudas trūkumu dažu stabu ierakšanai, vadu nostiepšanai un apgaismes ķermeņu piestiprināšanai. Bez tam neredzu nevienu attaisnojošu iemeslu, kāpēc šajās reizēs nevarētu izmantot pārvietojamas apgaismošanas iekārtas, ar kādām, piemēram, tiek izgaismots bazilikas laukums. Bet droši vien, ka pats elementārākais Aglonas apmeklētāju serviss ir naivs sapnis, jo, kā tas mēdz būt, ja celt – tad vislielāko, vislepnāko un – visdārgāko. Lai pēc tam varētu teikt – lielākais Baltijā, plašākais Latvijā, dārgākais Latgalē, nu, vismaz savu lieluma mānijas alku mierināšanai – greznākais rajonā. Nākotnē, sazin kad. Bet desmit gadus līdz šim un vēl desmit gadus uz priekšu – ar sērkokociņiem, ar kabatas lukturīšiem.

Lai kā arī nesarūgtinājā izbraukšanas sarežģījumi, tomēr no Aglonas aizvedām arī gaišas sajūtas, ko vienmēr rada kardināla V.E. Jāņa Pujata vadītais Krusta ceļš. Apbrīnojamas ir Jāņa Pujata izcilās oratora spējas, skaidri formulētā doma, mērķtiecīgi virzītā valoda. Šoreiz kardināls pievērsās Latgales vēsturei, tās intelīģences pārstāvjiem, parādot viņu lomu reģiona attīstībā. Kardināls Jānis Pujats nodemonstrēja spožu uzstāšanos, to nepolitizējot. Šajā sakarībā nevaru nepieminēt mūsu rajona pārstāves publiku atteikšanos no pieteiktā referāta lasīšanas Pasaules latgaļu otrajā konferencē, kas šīs nedēļas sākumā notika Rēzeknē. Tam, kāpēc es publiski paziņoju par atteikšanos lasīt referātu, bija vairāki iemesli, cienījama amata pārstāve pēc notikušā stāstīja «Novadniekam», taču galvenais tas, ka konferencē bija spēcīgi jūtama politisko partiju klātbūtne. Uzstāšanos lielākā daļa bija politizēta, partiju pārstāvji bija saspītojuši no visām pusēm un izmantoja konferences tribīnes savu partiju mērķu propagandai. Jo sevišķi tas attiecas uz vienu partiju. Man nebija pieņemama šī gaisotne, kad tiek runāts nevis par Latgalei būtiskām lietām, bet par partijām, tāpēc paziņoju, ka atsakos no sava referāta lasīšanas šādā atmosfērā.

Nu, ko. Augusta svarīgākie notikumi Latgales un rajona dzīvē jau aiz muguras. Bezdelīgas kravā savus čemodāniņus promlidošanai, Latgales jaunie censoni – savas ceļasomas – studiju gaitām. Palicēji pūlas saglabāt to, kas palicis pāri pēc nežēlīgā karstuma un sausuma. Uzdarbojas mazais puisēns – tā sauktais *el Nino*, ko cilvēce radījusi kopīgi – ar atmosfēras un vides piesārņojumiem. Ritdiena nāks ar jauniem pārsteigumiem.

Lappusi sagatavoja L.Rancane.

Skolotāji paaugstina kvalifikāciju

Jaunā mācību gada priekšvakarā viens no svarīgākajiem jautājumiem saistīts ar gatavību piecgadīgo un sešgadīgo bērnu apmācībai.

Rajonā turpinās kursi pirmsskolas skolotāju apmācībai. Kā informēja rajona izglītības pārvaldes metodiķe **Valentīna Karpušenko**, kursu ilgums ir 72 stundas. Mācības notikušas jau trīs dienas. Pirmajā dienā ar pirmsskolas izglītības pedagogiem strādāja Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) vispārējās izglītības departamenta di-

rektora vietniece Ruta Ināra Kaņepēja, informējot par likumdošanu šajā jomā, par mācību programmām un citiem vispārīgiem jautājumiem. Otrajā kursu dienā nodarbības vadīja pirmsskolas bērnu iestādes «Rūķīši» metodiķe Sandra Kraukle, bet trešajā – Latvijas universitātes profesore Emilija Černova. Šonedēļ nodarbības pirmsskolas pedagogiem notika bērnu audzinātājiem «Pasaciņa», tās vadīja Sorosa fonda – Latvija pārstāves. Kursu noslēgums paredzēts 21. un 23. augustā.

Skolu direktoru vietniekiem piedāvāta iespēja pa-

pildināt zināšanas kursos par tēmu «Vienota pieeja pamatizglītības standartu ieviešanai». Kursi notiek par valsts budžeta līdzekļiem. Četrus skolu: Līvānu ģimnāzijas, Aglonas internātgimnāzijas, Riebiņu un Vārkavas vidusskolas direktoru vietnieki jau beiguši šos kursus, kas notika Rīgā. Uz tādu pašu programmu Rīgā pieteikusies Rudzātu vidusskolas direktora vietniece. Pārējo skolu direktoru vietnieki mācās šonedēļ – Daugavpilī (11 pedagogi) un Rēzeknē (divi).

Matemātikas skolotāji 22. un 23. augustā dosies uz Ventpili un Liepāju pier-

MEŽA LAPA, MAZPULCĒNI

Jaunajā medību likumā plānotas izmaiņas

Saeimai drīzumā tiks nodots jaunais Medību likuma projekts. Projekts paredz vairākas izmaiņas, par tām «Novadniekam» pastāstīja virsmežniecības medību inženieris VLADIMIRS PRISJAGINS.

1995. gadā pieņemtā Medību likumā aptuveni pusē punktu bija nepieciešami labojumi, tādēļ tika nolemts beidzot izstrādāt jaunu likumu.

Viena no būtiskākajām izmaiņām – tiks ieviesta mednieka sezonas karte, kas ir ikgadējs dokuments, kas dod tiesības piedalīties medībās konkrētajā sezonā. Līdzīgas kartes jau izmanto maksšķerņnieki. Karšu ieviešana sakārtos mednieku reģistru, ļaujot precīzi uzskaitīt aktīvos medniekus.

Likumprojekts paredz, ka limitēto medijamo dzīvnieku medīšanai būs nepieciešama medību atļauja un mednieka sezonas karte, bet nelimitēto dzīvnieku medīšanai – mednieka sezonas karte. Kartes cena varētu svārstīties ap trim latiem. Mēneša laikā pēc kārtējās medību sezonas beigām

meža dienestā būs jāiesniedz informācija par nomedīto nelimitēto dzīvnieku skaitu. Tiks ieviesta arī vienota VMD datu bāze.

Nebūs vairs noteikuma par 30 ha minimālajām medību platībām, kā bija vecajā variantā. Paredzēts, ka aļņu, briežu un mežacūku medību platībās ieskaita meža masīvus vai to daļas un atsevišķus meža gabalus.

Medniekiem būtiski, ka gadījumā, ja mednieku apliecība anulēta, jaunais likums paredz, ka jaunu apliecību izsniedz ne ātrāk kā pēc 5 gadiem, no jauna kārtojot arī mednieku eksāmenu.

Plānotas izmaiņas arī mednieku eksaminācijas kārtībā: lai kļūtu par mednieku, vispirms (līdzīgi kā autovadītājiem) vajadzēs apmeklēt kursus, tad izturēt kursu pārbaudes eksāmenu un tikai tad pretendētājam tiks ļauts kārtot mednieka eksāmenu.

V.Prisjagins uzsver, ka daudzās jomās jaunais likums medību lietas sakārtos. Iespējams, ka jaunais Medību likums varētu stāties spēkā ar nākošo gadu.

G.Kraukle

Vilki uzbrūk aitām

Laikaposmā no 22. jūlija līdz 2. augustam Preiļu rajonā tika konstatēti seši gadījumi, kad vilki uzbruka un saplosīja 12 aitas un 1 teļu. Nav informācijas, no kurienes vilki ieklīduši, taču pēdējā laikā šis ir lielākais vilku uzbrukums mājdzīvniekiem. V.Prisjagins šādu vilku ofensīvu skaidro ar īpašu periodu vilku dzīvē, kad vecie vilki apmāca vilcenus barības ieguves paņēmienos.

Dzērveņu laiks biedē meža sargus

Līdz šīs nedēļas sākumam Preiļu virsmežniecībā ir bijuši 16 mežu ugunsgrēki, kuros uguns nopostījusi 7,15 hektārus meža. No tiem valsts meži ir tikai 0,09 hektāri, pārējās ir privāto mežu teritorijas. Virsmežniecības ugunsapsardzības un medību inženieris Vladimirs Prisjagins, atzīst, ka bieži tieši pašu īpašnieku bezatbildīga rīcība ir cēlonis ugunsnelaimei.

Meža darbinieki ir pārliecinājušies par ieinteresētības un izpratnes trūkumu no privātpašnieku puses. Mežinieki ugunsgrēka laikā nešķiro – valsts vai privātais mežs, – taču nereti gadās, ka mežsargs uztraucas vairāk kā pats meža īpašnieks, kura mežu uguns apdraudējusi.

V.Prisjagins teic, ka šogad īpaši lielu ugunsgrēku rajonā nav bijis, lielākais postījums bija 2,4 hektāri privāta meža Aglonas pagastā. Pēc izsaukuma uz nelaimes vietu jāizbrauc 5 minūšu laikā un stundas laikā dzēsējiem jānokļūst mežā. Laikus apslāpēta uguns liecina par dienestu operatīvāti.

— Liels paldies jāsaka pašvaldībām, it sevišķi gribētu atzīmēt Vārkavas pagasta padomes priekšsēdētāja Artura Štagara enerģisko un operatīvo rīcību, jo, pateicoties tai, tika likvidēts bīstams zemdegu ugunsgrēks privāta meža Vārkavas pagastā.

Kopumā ugunsgrēku skaits nav sevišķi liels, taču arī optimismam nav pamata, jo ugunsnedrošais periods joprojām turpinās, un meža darbiniekus nopietni biedē brūkleņu un dzērveņu laiks, kad

purvos uzturēsies liels ogotāju skaits. Kā zināms, tieši purvu ugunsgrēkus lokalizēt ir vis sarežģītāk, jo virszemē uguni gan izdodas apslāpēt, bet pazemes augu atlieku minerālsāļi jeb zemdegas turpina gruzdēt vairākas nedēļas un pat mēnešus, tādēļ nav nekādas garantijas, ka uguns atkal neizšausies virszemē ar jaunu sparu. Bīstams ugunsgrēks meža darbinieku izpratnē ir ne mazāks kā 0,01 ha platībā, kuru pavada nepateicīgi laika apstākļi, piemēram, stiprs vējš, sarežģīta piekļūšana un citi faktori.

Meža darbinieki aicina ogotājus, sēņotājus un atpūtniekus būt īpaši uzmanīgiem ar uguni mežā, jo katrs nomensts izsmēķis, sērkočiņš vai nenodzēsts ugunsgrēks var izvērsties lielā nelaimē.

G.Kraukle

Nomedīti 47 stirnāži un 20 mežacūkas

Pilnā sparā rit mežacūku un stirnāžu medības. Šobrīd jau nomedīti:

Mežniecība	Stirnāžu skaits	Mežacūku skaits	Bebru skaits
Preiļu mežniecībā	18	8	1
Līvānu mežniecībā	23	10	—
Jersikas mežniecībā	2	1	—
Aglonas mežniecībā	4	1	—

Ejam ravēt dzērvenes!

Sākums 1. lappusē.

Taču aprēķini rāda, ka no 300 kvadrātmetrus lielās ogu platības ražai vajadzētu būt pāris tonnu apmērā. Pēc dzērveņu lielogām ir pieprasījums gan pašmāju, gan ārzemju tirgos.

Maija Paegle atzīst, ka nenožēlo ieguldītos līdzekļus un darbu, jo ir interesanti paeksperimentēt, ko tad īsti Latvijas lauksaimniecībā var atļauties. Mēs domājam, ko iesākt ar mantojumā no vectēva saņemtajiem 15 hektāriem, viņa saka. Kāds gan noiets pienam un graudiem, un cik maz par tiem var iegūt, Maija prāto. Man pat gribētos ieteikt visiem zemniekiem palūkoties uz netradicionālās ražošanas iespējām, un mazāk aizrauties ar piena lopkopību, viņa uzskata. Jā, protams, pirmie gadi ir pagājuši bez peļņas, bet slaukt divas trīs gotiņas un gaidīt, ka kaut kas uzlabosies, es arī neesmu ar mieru, domā Cerību mājas saimniece. Bez tam abas meitenes augot apgūst dzīves skolu – darīt, mēģināt, piedalīties. Līga ir pārliecināta, ka paplašinās dzērveņu lauciņu tālāk. Stādāmais materiāls būs savs. Vienā no dobēm kādu varētu izmantot lielās plantācijās. Stīgas noklātas uz dobēm un pāri pārbērts kūdras slānis, kā to darot Amerikā. Iegūti vērojumi par to, kā ir izdevīgāk.

● Dace Paegle jau četrus gadus aizraujas ar garšaugu audzēšanu. Viņa zina, gan to, kā izaudzēt majorānu (priekšplānā), timiānu, izopu, citronmētru un citus augus, gan arī, kādiem ēdieniem tos var pievienot. Bez tam viņa prot gatavot ar garšaugiem aromatizētus etiķus un eļļas, ko pēc tam lieto ēdienu gatavošanai. Foto: M.Rukosujevs

Mazpulcēnu kopīgie darbi

Dace pašlaik piedalās Jasmuižas mazpulka kopīgajā projektā «Dižkoku taka», kas ieguva Vides aizsardzības fonda atbalstu un finansējumu. Projekta realizēšana sāka pagājušajā gadā. Izveidota taka 900 metru garumā. Tā sākas

pie Aizkalnes un Pelēcu pagasta robežas un ved pie vairākiem dižkokiem – ozoliem. Elpa aizraujoties, kad jāiet pa stāvu nogāzi gar Jašas krastu.

Jasmuižas mazpulcēni par ideju trūkumu nesūdzas. Līga saka, ka viņai, piedaloties Latvijas mazpulcēnu darbu skatēs, gan nav nācies sastapties ar vēl kādu dzēr-

veņkopi, taču arī citi audzē ko neparastu. Piemēram, Solvita Šņepste par izaudzēto tomātu šķirņu daudzveidību bija nopelnījusi ceļojumu uz Somiju. Liene Luķaševiča audzē kazenes, Rasma Šņepste – kaktusus, bet Jānis Džeriņš – cidonijas. Jasmuižas mazpulcēnus tagad vada Ingrīda Kampāne. Līga un Dace ne reizi vien piedalījušās Latvijas mazpulku nometnēs, skatēs, sporta spēlēs, žurnāla «Mazpulks» preses ballēs. Dace arī šovasar atpūtās mazpulcēnu nometnē Bauskas rajonā Išlicē.

Cerību namiņš viesiem

Dzērveņu stādījumus nereti ar lielu interesi aplūko ekskursanti, kuri gan Cerību mājās ierodas cita iemesla dēļ. Proti, kā rajona tūrisma objekts apskatei tiek piedāvāts Maijas Paegles tēva, Līgas un Daces vectēva Staņislava Geidas namiņš, kurā visas trīs telpas pilnas ar viņa mākslinieciskajiem darinājumiem no koka. «Novadnieka» ciemošanās diena iekritusi laikā, kad amatnieks ar saviem izstrādājumiem devies uz Aglonu, kurā notiek gadskārtējie lielie baznīcas svētki. Mazmeitas teicami prot izrādīt vectēva darbus un smalki par tiem izstāstīt. Tē ir grezni svečturi no koka, bļodiņas, cibīņas, sālnīcas, cukurdozes un

kausi ar un bez vāciņiem, ar rokturem un bez tiem, iededzinātiem zīmējumiem un uzrakstiem. Tē ir neparasti sienas dekorī, kuri veidoti izmantojot dažādas nokrāsas koksnī, un rezultāts izskatās kā liels zieds ar daudzām ziedlapu rindām. Tē ir pasaku mežs, kur aiz bērzu un egļu figūrām slēpjas zaķi, stirnas un brieži. Telpās smaržo maigi un nomierinoši, kā vienmēr tur, kur ir koka klātbūtne. Meitām no vectēva darbiem visvairāk patīkot lādītes un kastītes, kuru vāciņi rotāti visādos veidos – aplīmēti ar samtu, ar salmu rakstiem, iededzināti, pārklāti pat ar meža dzīvnieku ādu, kas iegūta tajos senajos laikos, kad kokgriezumu māksliniekam Staņislavam Geidam bija vēl cits hobijs – medības. Koka darbiem viņš pievērsies pēdējo desmit gadu laikā, bet pirms tam savu māksliniecisko dabu izpaudis fotografēšanā. Ir iemūžinājis vairāk nekā 100 kāzu godu, un mūsu ciemošanās laikā ģimenē vēl nebija pieņemts galīgais lēmums par Staņislava piedalīšanos kāzu muzikantu un fotogrāfu saietā.

Kad ekskursanti ir gana apjūsmojuši šo muzeju cienīgo ekspozīciju, ziņkārīgākie sāk taujāt, kas tās par neparastām dobēm aiz ābolu dārza. Un tā viņiem nākas brīnīties no jauna – tagad jau par dzērveņu dārzu.

L.Rancāne

● POLITISKĀ REKLĀMA

Mūsdienīga izglītība katram – LC prioritāte

Daudzi pašlaik kritizē izglītības sistēmā notiekošo, taču teikt, ka *viss ir slikti*, būtu netaisni pret tiem skolu direktoriem, skolotājiem un arī pašvaldību darbiniekiem, kuri ir sava darba patrioti, un pateicoties kuriem mūsu izglītības sistēma attīstās. Vienīgi jāatzīst, ka tas ir entuziastu darbs, nevis mērķtiecīgas valsts izglītības politikas rezultāts.

Principiālas pārmaiņas izglītībā nenotiek vienas dienas laikā. Pieredze rāda, ka *labi strādā* tikai un vienīgi rūpīgi sagatavoti ilgtermiņa projekti ar konkrētu mērķi. Minēšu divus piemērus.

Skolu informatizācija

Viens no pozitīvajiem piemēriem ir 1998. gadā aizsāktais Latvijas izglītības informatizācijas sistēmas projekts (LIIS). Tā rezultātā četrus gadus laikā visās Latvijas vidusskolās ir izveidota vismaz viena datorklase, katrā pamatskolā uzstādīti vismaz daži datori, tiek izstrādātas un ieviestas speciālas mācību programmas.

Pasaules Bankas projekts

Otrs piemērs ir Pasaules Bankas izglītības attīstības projekts, kurš tika izstrādāts 1998. gadā. Trīs gadu laikā kapitāli izremontētas un modernizētas ir vairāk nekā 120 Latvijas skolas. Apkures sistēmu sakārto-

šanas un ēku siltināšanas rezultātā ietaupītie līdzekļi tiek ieguldīti atpakaļ skolās, pārsvarā – tajās pašās.

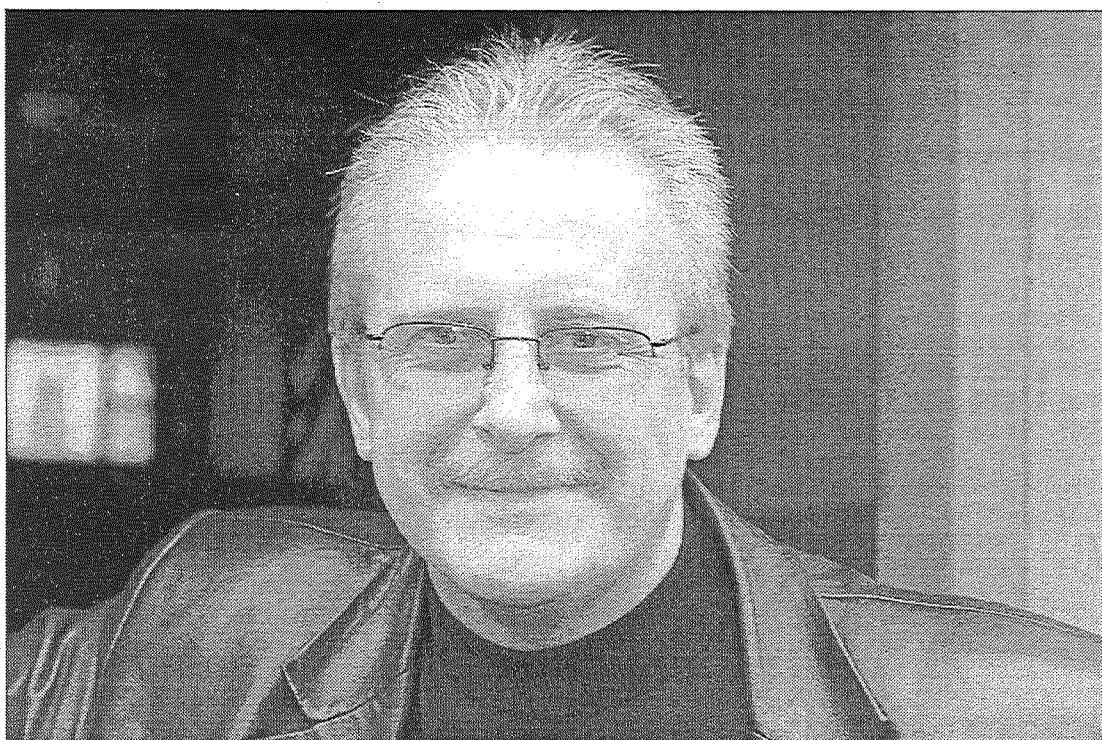
Diemžēl pēdējos divos gados Izglītības uz zinātnes ministrijā nav izstrādāta neviena uz nākotni vērsta ilgtermiņa programma. Nav arī izstrādāta Izglītības attīstības programma, kā to prasa Izglītības likums. Tas nozīmē, ka tuvākajos gados pozitīvo pārmaiņu temps būs zemāks un nākamajam izglītības ministram būs vajadzīgs vismaz gads, lai atkal *iekustinātu* vezumu.

Ko piedāvājam mēs – Latvijas Ceļš?

Pirmkārt, jāturpina iesāktais – skolu informatizācija un skolu remonts, jānodrošina, lai pie katras skolas būtu arī sporta zāle. Jāturpina skolotāju algu paaugstināšana. Jāpanāk, lai, veidojot nākamā gada budžetu, tiktu turpināta šīs valdības *tradīcija* un izglītība atkal būtu viena no prioritātēm nevis vārdos, bet naudas izteiksmē.

Otrkārt, izglītības kvalitātes jautājums – sākot ar 5-6 gadīgo bērnu sagatavošanu skolai, visiem saprotamas sekmju vērtēšanas sistēmas atjaunošanu un beidzot ar visiem jauniešiem līdzvērtīgām iespējām iegūt augstāko izglītību.

Treškārt, steidzami jānovērš pēdējos gados izveidojusies absurda situācija, kad var beigt skolu, nemākot ne rakstīt, ne rēķināt. Jēdziens *nesekmība* ir pazudis, un skolēns saņem ap-

licību par pamatskolas beigšanu vai atestātu par vidējo izglītību pat tad, ja viņa zināšanas ir nepietiekamas.

No vienas puses, jaunā sistēma zināmā mērā ir atvieglojusi pedagogu darbu – nav vairs jācenšas *list no ādas ārā*, lai bērnam varētu ielikt sekmīgu atzīmi, bet no otras tā ir *zara zāģēšana*, uz kura paši sežam. Tas ir ceļš uz izglītības sistēmas degradāciju un izglītības (kā jēdziena) pilnīgu devalvāciju. Jau tagad daudzi izglītības darbinieki atzīst, ka vispārējais skolēnu zināšanu līmenis strauji krit. Tas nav nekāds brīnums, bet gan likum-

sakarība, jo, vidusskolu beidzot, piemēram, matemātikas eksāmens vairs nav obligāts, bet, lai saņemtu novērtējumu jebkurā priekšmetā, pietiek ierasties uz eksāmenu.

Kāda ir izeja? Pamatprasībām jābūt zemākām, toties konsekventi ievērotām – visiem skolēniem vienādām. Iespējams, ka jau Izglītības likumā jānosaka, ka skolēns nedrīkst turpināt mācības nākamajā pakāpē, ja viņš nav izpildījis iepriekšējās pakāpes izglītības standarta prasības. Problēmas risinājums nav sarežģīts – tas ir izlīdzinošais kurss.

Tomēr negribētos beigt uz

bēdīgas nots. Kā jau minēju sākmā, skolās strādā daudz entuziastu, kuriem darbs ar skolēniem ir sirdslieta. Tā ir garantija tam, ka mūsu bērni iegūs labu izglītību un būs konkurētspējīgi gan Latvijā, gan arī pasaulē. Tāpēc izmantošu iespēju un jau tagad, tuvojoties 1. septembrim, *sveikšu* visus izglītības darbiniekus un novēlēšu, lai pēc jaukās vasaras nāk ražens, labām pārmaiņām bagāts mācību gads!

Jānis GAIGALS,
savienības «Latvijas ceļš»
deputāta kandidāts

Kopības sajūta, pašlepnums un rūpes par otru

Latgale ir zeme ar noslēpumu. Iebraucējam tā šķiet savāda un vienlaikus eksotiska. Kas izraisa šādas sajūtas? Tas ir latgalešu raksturs un Latgales krāšņā daba.

✓ Tā ir latgalešu kopības sajūta, pašlepnums un rūpes vienam par otru. Latgaleši nejut svešumu pret iebraucējiem, tomēr paši turas kopā – arī tad, ja dzīves ceļi veduši prom no Latgales. Latgaleši ir izteikti lepnī par sevi, par dzimto zemi. Ikdienā šī sajūta mājā sirdīs, bet svētku reizēs un viesos to uzzina arī citi. Rūpes par saviem tuvākajiem un nelaimē nonākušiem ir pašsaprotamas – neviens nav jāskubina atcerēties tēvu un māti, brāļi un māsu, citus radus, kaimiņus, vai pat nepazīstamu cilvēku, kam vajadzīga palīdzība.

✓ Latgalešiem piemīt drosme. Viņi ir drusku kauslīgi un lepnī cilvēki, protams, labā nozīmē, vienmēr aizstāv savu viedokli un intereses.

✓ Latgalešiem vienmēr dali-

sies ar tuvāko – šai tradīcijai ir senas saknes, jo senāk zemieks dalīja zemi tā saucamajās «šņorēs» – tā, lai katram ģimenei tiek pa zemes pleķītiem. Tā ir krietnuma sajūta, kas raksturīga latgalešiem – nevienu nedrīkst atstāt bez maizes. Tā ir taisnīguma sajūta – nevienam nedrīkst nodarīt pāri.

✓ Latgalešiem ir raksturīga stipra ticība. Tā ir ticība gan Dievam, gan cilvēkam. Ticība palīdz pārvarēt grūtības, kas svētku prieku dara divkāršu. Latgales viesiem latgalešu ticība īpaši paliek atmiņā, un tam ir iemesls – Latgalē ticībai tik tiešām ir lielāks svars nekā citur Latvijā.

✓ Latgalešu raksturs piešķir savdabīgu etniskajām attiecībām, cilvēkus neviens nešķiro pēc tautības. Ja ir grūtības, kas jāpārvar, tad tās tiks pārvarētas – kopīgiem spēkiem. Iespējams, ka tieši grūtību pārvarēšana vieno visus. Nav šaubu, ka reliģijai un ētiskajām vērtībām arī ir vienojoša loma.

✓ Tiekme pēc izglītoša-

nās, izaugsmes, vēlēšanās izrauties, tieksme sevi apliecināt ir neatņemamas latgalešu rakstura īpašības. Tieši šīs īpašības ir ļāvušas tik daudziem latgalešiem izcīnīt savu vietu dzīvē, pat kļūt slavētiem ne tik vien Latvijā, bet arī ārvalstīs, kļūt par patriotisma paraugiem, kuru raksturo izcilas darba spējas un mērķtiecība. Kas, piemēram, būtu Latvijas kino bez Jāņa Streiča vai Aloiza Brenča? Tie ir vārdi, kurus zina visi Latvijā

un daudzi ārpus mūsu valsts.

✓ Latgalešu dvēseli noteikti veidojusi daba – Latgale ar

saviem neskartajiem mežiem, ezeriem un upēm noteikti ir Latvijas pērlis. Jau tagad uz Latgali cilvēki arvien vairāk brauc atpūsties un uzlādēties, smelties īpašas sajūtas.

✓ Latgale arī man ir daudz devusi. Ilgu laiku esmu juties parādā Latgalei, jo dzīve spieda būt prom no tās. Visu laiku ir sajūta, ka parāds jāatdod gūto zināšanu un pieredzes izpratnē. Ja Dievs dos iespēju, tad varēšu veltīt visus spēkus un pieredzi Latgales izglītības programmai, jo uzskatu, ka Latgales mazās lauku skolas ir jāaglabā, tās ir galvenie kultūras un gaismas centri.

✓ Vēl kāda latgalešiem zīmīga īpašība ir atvērtība, tādēļ nobeigšu, sakot – nenocietiniet savas sirdis! Tie ir vārdi, kas iet no paaudzes uz paaudzi un vislabāk raksturo latgalešu dvēseliskumu.

Eīzenija ALDERMANE
LR Naturalizācijas pārvaldes priekšniece, savienības «Latvijas ceļš» deputāta kandidāte

Apmaksājusi savienība «Latvijas ceļš»

Siera dienas pasākumu programma

Pulksten

9.00 – 9.40 Preiļu Romas katoļu baznīcā svētā Mīse Siera dienas dalībniekiem, aizlūgums par piensaimniekiem;

10.00 – 12.00 Latgales novada koru un ansambļu sadziedāšanās Preiļu centrā;

12.00 svētku atklāšana Preiļu centrā;

12.30 – 13.30 jautrs gājiens pa Siera ielu (Raiņa bulvāri) ar konkursiem līdz Preiļu parka vārtiem;

13.30 – 13.45 gājiens līdz estrādei, kur svētku dalībniekus sagaidīs Mirdza Martinsone (sirdsmīļā Monika) un Jānis Reinis (Roberts Rambāns);

14.00 – 16.00 dzied A. Daniļenko, M. Martinsone un J. Reinis spēlē ainas no «Sirdsmīļā Monika», P. Jurciņš un A. Vējāns lasa dzeiju;

16.00 – 17.00 siera rituļu ripināšanas sacensības, kurās piedalās viens dalībnieks ar siera rituļu no katra ražošanas uzņēmuma. Sacensības vada restorāna «Vincent» direktors Mārtiņš Rītiņš;

17.00 – 19.00 dzied Gunārs Kalniņš un dejo Raivo Kareļa deju grupa «Great balls of fire»;

19.00 – 20.00 oficiālā daļa, rezumējums par aizvadīto dienu;

Ar ieejas biļetēm

20.00 – 22.00 koncertē Roberts Gobziņš un grupa «Los Amigos»;

22.00 – 04.00 zaļumballe, spēle grupa «Brūģis».

Svētkus vada aktieri

Mirdza Martinsone un Jānis Reinis.

24. AUGUSTĀ SIERA DIENA PREIĻOS

Siera dienas ciemiņiem Preiļos savu daudzveidīgo produkciju piedāvās akciju sabiedrības «Talsu piensaimnieks», «Jaunpils pienotava», «Valmieras piens», «Beverīna», «Smiltenes piens», «Preiļu siers», «Cesvaines piens», SIA «Dzilna», «Mālpils piensaimnieks», PKS «Neretas pienotava», «Sēlpils PKS», Madonas rajona kazu piena zemnieku saimniecība «Līvi».

«Siera klubs» Preiļos pulcē visus siera ražotājus

Sabiedriskās organizācijas «Siera klubs» valdes priekšsēdētāja VANDA DAVIDANOVA uzskata, ka Latvijas sieri var droši

ierindoties vienā sarakstā kopā ar izcilākajiem pasaules siera meistaru ražojumiem. Cita lieta, ka sieri mūsu ēdienkartē nereti ir pabērna lomā, mēs tos maz pazīstam. Rajonu veikalos var atrast ne vairāk par četrām piecām siera šķirnēm, galvenokārt ražotus vietējā rūpnīcā, bet Rīgas pārdotavās redzamos krāšņos, bagātīgi caurumotos, kārdinošos, viegli rasainos, dzeltenos, baltos siera klučus, bunduļus, rituļus nereti iedrošināties tikai apbrīnot.

«Siera klubs» ir ķēries pie atzīstamas lietas, — popularizēt Latvijā ražotus siera, iepazīstināt ar šīs nozares lietpratējiem, apvienot viņus, bet Latvijā pirmā Siera diena, kuras norises gods ticis Preiļiem, parādīs, ka mūsu piensaimnieku gala rezultāts ir liekams goda vietā ikvienā galdā ikdienā un svētkos. Siers bez vīna ir tas pats,

kas sievietes bez vīrieša, vai vīrietis bez sievietes, tā uzskata francūži. Tāpēc Siera dienā būs iespējams pacienāties arī ar izmeklētājiem.

Kas ir «Siera klubs», kas stāvēja tā kūmās, ko tas apvieno, kā darbojas? Uz šiem jautājumiem «Novadniekam» atbildēja «Siera kluba» valdes priekšsēdētāja Vanda Davidanova.

— Biju uzaicināta uz pusdienu, kuras organizēja Kanādas latvieti, Vispasaules siera kluba biedre Biruta Ozola. Piedalījās piensaimnieki, restorānu direktori, izglītības sistēmas pārstāvji, žurnālisti. Ozolas kundze mūs pārsteidza ar siera zupām, pudīņiem, otrajiem ēdieniem no siera. Šo pusdienu laikā arī radās ideja par Siera kluba dibināšanu. Tā dibinātāji ir Kurzemes akciju sabiedrības «Talsu piensaimnieks», kas ražo slavenos Talsu rituļus, «Jaunpils pienotava», kas ir slavēta ar savu Zelta siera, Vidzemes pārstāv «Vidzemes piens» (pazīstams ar Vidzemes Šveices siera, jaunsiera «Barons», cieta siera «Itālija»), «Beverīna», kas ražo Trikātas Rokforas siera, kūpināto siera «Beverīna», «Smiltenes

piens», kas sortimenta ziņā ir viens no plašākajiem siera ražotājiem. Kluba biedru skaitā ir akciju sabiedrība «Preiļu siers», ko visvairāk pazīst pēc tā ražotā «Cedara», SIA «Dzilna», kas ražo diētiskus siera tikai ar astoņus procentus lielu tauku saturu, knapsierīšus un pikantos siera alum, kā arī vīnu firma — akciju sabiedrība «Interbaltija AG».

Mēs sadarbojamies arī ar vairākām citām fiziskām un juridiskām personām, kas vien vēlas kopā ar mums strādāt. Uzņemam arī jaunu biedru. Kluba kandidāti ir «Mālpils piensaimnieks» un piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība «Neretas pienotava».

«Siera kluba» darbības galvenais virziens ir vērsts uz izglītību, vēlamies jau skolas vecuma bērniem vispārīgizglītojošajās skolās, kā arī topošajiem pavāriem, kulināriem arodskolās iemācīt, cik veselīgs un uzturā nozīmīgs produkts ir siers. Veidojam jaunu receptu grāmatu, kurā nebūs vispārīgi norādīts — siers, bet gan konkrēti, kāda šķirne kādam ēdienam izmantojama. Latvijā ir vairāk nekā 50 siera veidi.

Otrs kluba darbības virziens

vērsts uz medicīnu, jo pie mums darbojas vairāki valstī ievērojami mediķi. 100 gramus siera ietilpst cilvēkam diennaktī nepieciešamā kalcija norma, 50 procenti no vajadzīgā fosfora daudzuma, 35 procenti no nepieciešamā tauku daudzuma un 45 procenti — no olbaltumvielām. Siers ir dabisks produkts, kurā koncentrētā veidā sastopamas visas vielas, kas atrodamas pienā.

Par trešo darbības virzienu uzskatām sabiedrisko ēdināšanu. Latvijā viens iedzīvotājs gadā patērē tikai 4,1 kilogramu siera, kas ir vismaz piecas reizes mazāk nekā Dānijā, bet desmitreiz mazāk nekā Francijā. Mēs neprotam siera izmantot. Nerunājot nemaz par parastu pircēju, pat restorānos un kafējnicās kulināri brīnās par tiem sieri, ko nosaucu priekšā. Īstenībā taču nav produkta, kas nesaderētu ar siera.

«Siera klubs» sadarbojas arī ar Rīgas labākajiem restorāniem, rīkojam degustācijas, piedalāmies izstādēs — popularizējam un nesam tautā siera vārdu.

Piecājos, ka Preiļos un rajonā Siera dienas rīkošanā «Siera klubs» guva atsaucību un atbalstu.

Receptes no

restorāna

«Konventa sēta»

šefpavāra

Ulda Kreba

krājumiem

Siera bumbiņas

250 g siers (Krievijas, Holandes u. tml.), 100 g šķiņķis, 60 g zaļumi, ola, milti, rīvmaize panēšanai.

Siera sagriež nelielos (0,5 x 0,5 cm) kubiņos, arī šķiņķi griež kubiņos. Šķiņķi var apacept. Liek traukā, pievieno zaļumus, nedaudz paprikas pulveri. Masu viegli samica. No masas veido nelielas bumbiņas, panē miltos, ola, rīvmaizē, vēlamas divas reizes, otrajā reizē miltus izlaižot, un cep lielā eļļas daudzumā zeltaini brūnos.

Marinēts siers

Lai padarītu siera garšu interesantāku, to ir iespējams marinēt. Marinēt būtu ieteicams kazas siera un baltos, svaigos siera (feta, fetaki, brinza, baltais siers). Siera sagriež šķēlēs, liek traukā (ieteicams ar vāku), pievieno garšvielas un pārlej ar eļļu (ideāli būtu olīveļļa, bet var arī parasto). Garšvielas: svaigi timiāna, rozmarīna, majorāna zariņi, graudu pipari melnie, sarkanie), ķiploks, čili pipars svaigs vai kaltēts).

Rokforas siera salāti ar izeņēm

20 g Rokforas siera, 200 g kazas bumbieri, viens Ķīnas ķāss (neliels), 200 g vistas gaļas (ja ātus vēlas sāļākus), 150 g saldā ājuma, 200 g atšķaidīta ābolu etiķa.

Bumbieri sagriež daiviņās, Ķīnas kāpostu griež strēmēlēs. Vistas gaļu (ceptu vai vārītu) griež kubiņos. To visu liek salātu traukā. Virsū liek kazenes un pārlej siera mērci.

Siera mērcei Rokforas siera, salātu krējumu un etiķi ar pipariem, sāļiem, ķiplokiem nedaudz sakuļ. Ja nav blenderis, visas sastāvdaļas sajauc blīvā un ar dakšu saspaidīt.

Lolita Neimane: «Siers, tas ir garšīgi un veselīgi!»

Diētas ārste
**L O L I T A
N E I M A N E**
neliedza savu padomu «Siera kluba» dibināšanā, kā arī ar prieku piedalās tā organizētajos pasākumos.

Lolita Neimanei patīk gatavot ēdienus. Ne viņa, ne ģimene ārpus mājas neēd, bet gan bauda pašas Lolitas pasniegtos gardumus, kas nav ne par sāļu, ne par treknu. Un Lolitas ēdieniem gandrīz vienmēr ir pievienots SIERS.

— Man, kā ikvienai sievietei gribas būt pievilcīgai un slaidai, bet siers ir tas produkts, kurš ilgi uztur sāta sajūtu, — atzīst Lolita Neimane.

Astoņdesmitajos gados mēs galvenokārt pazinām divas šķirnes — Krievijas un Holandes siera. Taču

bija arī citi sieri, es tos meklēju un atradu, pētīju tauku saturu, tos izgaršu. Tā es atklāju, ka ir treknie un vidēji treknie, kā arī liesi sieri.

Teikšu godīgi, treknie sieri ir garšīgāki nekā liesie. Taču ikdienā maizes vietā es ēdu liesos siera. Kopā ar augļiem, ar dārzeņiem, ar ievārijumu. Gandrīz katru dienu es sāku ar siera. Treknos siera atļaujos svētdienās.

Man garšo «Smiltenes piena» zaļais siers, kuru pārdod sasmalcinātu pulverī. Es to uzberu uz vārītiem puķu kāpostiem, uz brokoļiem, uz makaroniem. Šis siers manā virtuvē bieži aizstāj garšvielas. Vāru dienām neēst gaļu, bet bez siera nevaru iztikt.

Man kā diētas ārstei pacienti bieži jautā par siera tauku saturu, sak, vai tā nav modes lieta. Atbildu tā, ja jums garšo treknie sieri, tad ēdiet tos, bet pavisam ne-

daudz. Treknos siera pat pie labas gribas jūs nespēsiet daudz apēst.

Uzskatu, ka nav produkta, kurš nesaderētu ar siera, vienīgi jāatrod atbilstoša šķirne. Es siera lieku zupās, un tā iegūst jaunu aromātu un specifisku garšu. Siera pievienoju dārzeņu biezeņiem, saņemumiem. Un kur tad bezgala daudz salātu veidi. Un siera deserti!

Ja gaidu ciemiņus, tad sagatavoju siera plati, — uzgriežu visādus siera. Tās ēdam ar redīsiem, arbūziem, melonēm. Es nestāvu pie plīts un necepu karbonādes. Toties cepu siera kūku, un tā ir neapraķstāmi garšīga. Nesen gatavoju ar siera pildītu kabaču.

Esmu priecīga, ka man, sadarbojoties ar «Siera klubu», ir radusies iespēja atklāt sev jaunas siera šķirnes. Latvijas sieri ir garšīgi, un man nav vajadzīgi no ci-

tām zemēm ievesti produkti. Latvijas sieri ir tik dažādi, ka tie, manuprāt, spēj apmierināt jebkuru gardēdi.

Esmu izstrādājusi vairākas siera diētas. Piemēram, uzskatu, ka cilvēkam dienā jāpēd 200 gramu liesa siera, daudz dārzeņu un augļu. Kāda siera? Saviem pacientiem dodu mājas uzdevumu: jāatrod vismaz desmit lieso siera šķirnes. Tādā veidā cilvēks paplašina savas zināšanas par šo veselīgo pašas dabas doto produktu.

Zēl, ka Latvijā nav siera veikala. Gandrīz katra valsts ar tādu lepojas. Ceru, ka arī mēs reiz varēsim vērt specializēta siera veikala darvis. Tajā vajadzētu būt visiem Latvijā ražotiem sieri. Varētu būt nopērkami arī siera naži, siera trauki, siera ēdienu receptes.

V. Davidanova

Siera rituļu ripināšanas konkurss

Kārtīgs siera rituļis bezmaz vai dzirnākmens lielumā ir katra ražotāja lepnums. Bet cik tālu tāds, sierotavu plauktos nogulējies, savu vērtību un pašapziņu uzraudzējis milzenis, var aizvērties? Cik tas ir stabils un cik izturīgs, no kalniņa laizdamies? Siera dienas dalībnieki un ciemiņi būs liecinieki nebijušām sacensībām, vērojot, kā Latvijas siera ražošanas uzņēmumu pārstāvji sa-

centīsies savu siera ripināšanā. Katra uzņēmuma sportiskākais pārstāvis ripinās siera rituļu no uzkalniņa apmēram 20 metru attālumā. Tiks vērtēts rituļa velšanās ātrums un stabilitāte.

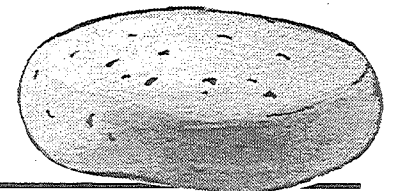
Uzņēmumi, kas piedalīsies siera dienā, šim sacensībām gatavo īpašu siera rituļi, svaru un izmēru brīvi izvēloties. Sacensības vadīs restorāna «Vincent» direktors Mārtiņš Rītiņš.

Skatītāji šajā konkursā būs kā līdzjutēji, uzmundrinātāji un atbalstītāji. Taču Siera dienas rīkotāji paredzējuši arī skatītājiem domātus konkursus. Tāpēc jāizgaršo ražotāju piedāvātie sieri, jāaplūko un jāiegaumē to izskats un nosaukumi, ejot cauri Siera ielai.

Šīs zināšanas noderēs vairākos konkursos, kuros pēc garšas vajadzēs noteikt siera šķirni, parādīt savas gardēža zināšanas, at-

minoties pēc iespējas vairāk nosaukumu, kā arī tautas dziesmu par siera.

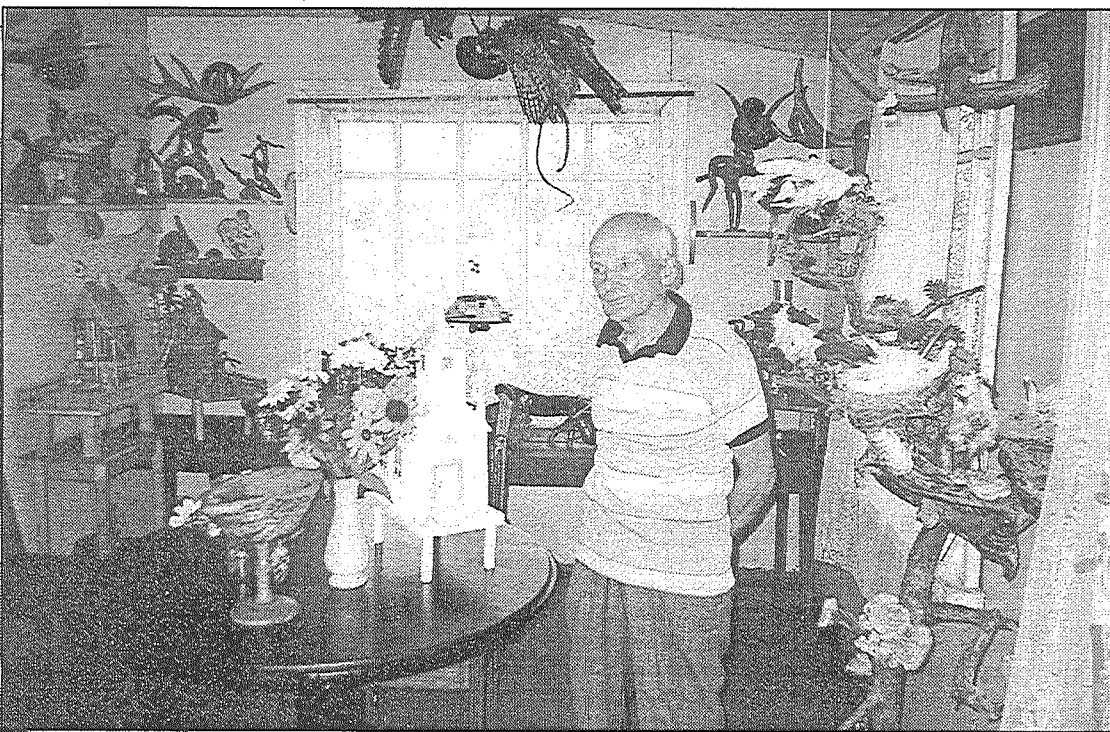
Lappusi sagatavoja L. Rancāne
Foto: Aigars Altenbergs

MEISTARS

LAURENTIJS ANCĀNS tagad ir pensionārs. Savulaik viņš strādājis gan par lina posminieku, gan pastnieku, bet visilgāk — par mežsargu. Tagad pensijā, un savās mājās Līvānu novada Rožupes pagasta Mežancānos iekārtojies savdabīgu dabas veidojumu un paša darinātu koka maketu muzeju.

Darina baznīcu maketus un «atdzīvina» koka veidojumus

● Dabā jāmacās lūkoties vēriņām acīm. Siekstas un koku zari sirmā meistara rokās atdzīvojas un pārtop pasaku tēlos, kas vienkop aplūkojami viņa mājas muzejā. Foto: G.Kraukle

● Otru tādu pašu dārza mēbeļu kā Laurentija Ancāna dārzā neatrast visā pasaulē, jo tās saimnieks darinājis pats savām rokām, ar nazi un kaltiņu pa centimetram vien apstrādājot zaraino koka stumbru.

Baznīca, mācītājmāja un vēdzirnavas dārzā

Pirms vairākiem gadiem Laurentija kungs izgatavojis pirmo nelielo baznīcas maketiņu, kas tagad glabājas mājas verandā. Tad nolēmis izveidot kaut ko iespaidīgāku, un tapis dārzā redzamais Rudzātu katoļu dievnams miniatūrā. Tas gatavots no saplākšņa un apdarināts ar baltu putplastu, bet baznīcas jumts apšūts ar skārdi. Meistars gādājis gan par torņiem ar trim īstiem zvaniem, kas vesti no Lietuvas, gan par «stiklotiem» logiem un dievnama iekšējo interjeru. Atverot cilvēka augumā uzstādītā baznīcas maketa durvis, var redzēt gan altāri, gan krucifiksu, gan solus, sveces un pat īstus ziedus.

Netālu slejas balta mācītājmāja ar koši zaļām logu ailām. Par to Laurentijam savs, smaidot stāstāms, stāsts: «Dzīvoja baznīckungs pie manis, bet negribēja īri maksāt, tādēļ uzcēla sev atsevišķu māju. Pašlaik gan nav mājās, izbraucis uz Itāliju, uz Vatikānu.» Arī mācītājmuiža iekārtota kā pieņākas — istabā sakrālie priekšmeti, galds, uz tā — puķes. Meistars nav piemirsis arī ikdienišķās lietas:

bez dienišķās maizītes nevar dzīvot ne mācītājs, ne baznīcēns, tādēļ turpat netālu saulē vīd baltas vēdzirnavas. Kad stiprāks vējš, tas griež dzirnavu skārda spārnus, stāsta saimnieks un savā humoristiskajā manierē piebilst, ka tad pie viņa braucot malēji. Par malšanu dārgi neņemot — 25 santīmus par maisu. Dzirnavu iekšienē vīd miniatūras trepītes, bet grīda ir putrainiem piebirusi, it kā te tiešām tikko būtu malšana beigusies.

Daba pati rada brīnumus

Īsts muzejs iekārtots dzīvojamās mājas verandā, kur plauktos glīti sarindoti cilvēki, dzīvnieki, pasaku tēli, nāras, raganas, velniņi un desmitiem citu veidojumu. Katrs rada citādas asociācijas, un, aplūkojot šo darinājumu plastiskās ķermeņa aprises, ir gandrīz vai neiespējami noticēt, ka visas te redzamās lietas kādreiz bijušas visnotaļ parastas meža siekstas, zari, saknes un koku saaugumi. Muzeja eksponātus Laurentijs pārnesis no meža. Tā esot kā narkotika — citi lasa ogas, sēņo, bet meistars aplūko un vāc saknītes, zarus un čiekurus.

Īpaši daudz interesantu dabas veidojumu izdevies atrast mežos Līvānu kūdras fabrikas izstrādes vietās. Nekas daudz klāt nav pielikts, saka meistars, tikai attīrīts, pieslīpēts, nolakots un pagriezts vajadzīgajā stāvoklī, kas ķeburainā saknē ļauj saskatīt vingrojošu cilvēku, lidojošu putnu, lokanu čūsku vai sen izmirušu dinozauru.

Savdabīgie koku izaugumi jeb māzeri meistara rokās pārtapuši sienas rotājumos un dekoratīvos traukos. Visbiežāk sastopami bērza māzeri, taču gadījies atrast arī ozola izaugumus, kuri gan grūti padodas apstrādei, jo koksne ir ļoti cieta.

Amatniecība un pirmatnēji darbariki

Verandā redzami kokā darināti lauku sētas maketi ar mājām, saimniecības ēkām, cilvēkiem, lopiem un aku vindām. No čiekuriem un spalvām darināti putni, bet ligzdā mīt stārķu ģimene. Savukārt pagalmā apbrīnas vērts ir Ancāna kunga darinātais koka galds — slīpēts un lakots zarains koka stumbrs uz sāniem izvīrtiem zariem, kuri kalpo kā galda virsmas. Vienā pusē kā dekoratīvs elements saglabāti žuburaini zariņi, kas, saimnieka roku apdarināti, ieguvuši gan brižu, gan putnu veidolu. Soliņiem noderejuši mazāki sazarojumi, virs kuriem kā sēdvirsmas piestiprinātas resnas koka ripas. Oriģinālos darinājumus regulāri apstrādā ar pinoteksu, kas aizkavē bojāšanos.

Verandā redzami arī seni darbariki, piemēram, nenosakāma vecuma akmens cirvis ar izdohtu caurumu kāta vietā, kam, iespējams, varētu būt pat tūkstoš gadu. Sendienās, lai zirguš nenozagtu,

dzīvniekiem ap kājām likuši metāla pineklus, ko tagad var aplūkot un aptaustīt, tāpat kā zirglietu šūšanai paredzētu ierīci, vilnas kārstuvi un mārciņu sviesta svēršanai. Nospodrināts te gozējas cara laika patvāris, bet pie sienām redzamas medību trofejas — dažādu dzīvnieku ragi, ko lielākoties saimnieks atradis mežā pamestus. Gandrīz vai nevar atšķirt no istaijiem arī «viltotos» ragus — identiski izskatās ragveidīgi izauguši koku zari un saknes. Daba ir brīnumdare, tikai jāprot šos brīnumus saskatīt.

Visu var pagūt, ja darbus neiekavē

Laurentija un viņa kundzes Genovefas māja šogad bija viena no tām rožupiešu sētām, kas piedalījās novada sakoptības skatē «Topi skaistāks, mans novads». Vērtētāji jau reizi bijuši ciemos un vēlreiz brauks rudenī, bet skates rezultāti kļūs zināmi tikai novembrī. Manā dārzā puķes zied no agra pavasara līdz vēlam rudenim, teic saimnieks. Par pavasari pirmie pavēsta krokusiņi un sniegpulkstenītes saulainajā mājas pusē, bet rudenim atvadas māj miķeliši un vēlinās mārtiņprozes. Karstajā vasaras svelmē ziedošajā dārzā zem nolīkušajiem ābeļu zariem var justies kā oāzē. Puķu krāsu un šķirņu pārpilnību vērojot, rodas jautājums, kā saimnieki pagūst katru stādiņu aprūšināt, katru krūmiņu apliet un ziediņu izlolot. Abiem saimniekiem palīdz meitas, kas dzīvo Rudzatos un Jaunsilavās, vedekla, mazbērni. Tomēr Laurentija kungs saka, ka visu varot pagūt padarīt, ja vien darbus neiekavē un dārzu pastāvīgi uztur kārtībā. Tas ir tāpat kā pilsētnie-

kam maksāt par dzīvokli — ja katru mēnesi rēķinus nokārto, tad grūtību nav, bet vajag tikai kaut nedaudz iekavēt, lai ūdens jau smeltos mutē, uzskata saimnieks.

Bites un citi vaļasprieki

Žēl, ka autobuss uz Līvāniem no attālā Mažancānu ciema iet tikai vienreiz nedēļā — trešdienās. Daudziem apkārtnes ļaudīm tādēļ nav iespējams nokļūt pilsētā, piemēram, svētdienās, kad norit dievkalpojumi, stāsta Laurentija kungs. Viņš pats ir aktīvs baznīcas kora dziedātājs Līvānu katoļu draudzē, un, lai

nokļūtu pilsētā, nereti mērojis ceļu līdz Līvāniem ar velosipēdu. Dzīvesprieku sirmajam vīram palīdz uzturēt daudzveidīgie vaļasprieki, — ne tikai jau pieminētie koka darbi un dabas materiālu «atdzīvināšana», bet arī, piemēram, bites. Ar tām saimniekam draudzība jau sena, un agrāk viņš bijis nopietns dravinieks, tagad gan vairs tikai četras saimes stropos mīt. No bišu dzēļiem bail neesot. Ir nācies pat 100 bišu kodienus izturēt, stāsta saimnieks, atceroties, kā bišu dzeloņus — vienu vienīgu klājienu — ar nazi braucijis no ādas nost.

Brauc ekskursanti

Ancāna kunga mājas muzeju apmeklējuši tuvāku un tālāku skolu bērni, individuālie un grupu ekskursanti. Meistaram par katru darinājumu ir savs stāsts stāstāms, un tas bērņus aizrauj. Viesojušies arī «Lauku avīzes» žurnālisti, nesen bijusi vēsturnieku grupa no Rīgas — muzeja darbinieki, kas pētījuši seno koka dzīvojamo ēku un klēti, kurām jau vairāk kā 300 gadu. Tagad vecajā dūmistabā nedzīvo, to izmanto kā lauku virtuvi. Laurentijs Ancāns un viņa kundze nevienu ciemiņu no mājas nepalāiz nepamielot ar pašmāju medu un maizi. Viesmīlīgā gaisotne un skaistā apkārtnē, patīk ne tikai svēteļiem, kas te ligzdu vij jau daudzus gadus, bet arī cilvēkiem.

Atvadoties Ancāna kungs ieminas, ka ideju par sava muzeja papildināšanu esot vēl daudz, taču par to pagaidām viņš nestāsta. Kas atbrauks, tas redzēs pats.

APSVEIKUMI, KONKURSS

17. augusts — Vineta, Oļegs.
18. augusts — Liene, Liēna, Helēna, Elena, Ellena.
19. augusts — Melānija, Imanta.
20. augusts — Bernhards, Boriss.
21. augusts — Janīna, Linda.
22. augusts — Rudīte, Everts.
23. augusts — Vitālijs, Ralfs, Valgudis.

Audz laimīgs, mazais!

Vārkavas novada iedzīvotājas Valijas Spiridonovas meitiņa piedzima 9. augustā. Savai māmiņai viņa ir ceturta meita. Vecākās māšas Linda, Zane un Aiga, kā arī jaundzimušās tēti Dmitrijs tagad izvēlas pašu skaistāko vārdu, kādā mazulīti nosaukt. Kad Dmitrijs ieradies slimnīcā apsveikt Valiju un savu mazo meitiņu, viņš teicis, ka māšas sastādījušas pat veselu sarakstu ar vārdiem. Lai nu vecāki izvēlas. Toties krustāmkleitīņa meitiņai jau gatava. Tā nākusi mantojumā no vecākās māšas un ģērbta uz kristībām visām Valijas meitām. Bērniņu paredzēts kristīt Vārkavas baznīcā.

Mazulīte ir sestā mazmeita vecmammai Marijai un vectēvam Jānim un ceturtais mazbērns vecmāmiņai Genovefai.

Valija un Dmitrijs kopj piemājas saimniecību, kurā arī visām meitenēm atrodas savi darbiņi.

Valija savai meitiņai vēlēja augt veselai un stiprai, bet par palīdzību dzemdībās viņa teica paldies ārstei Larisai Bogdanovai, vecmātei Aleksandrai un pārējiem mediķiem.

13. augustā piedzima līvānietes Ilonas Mališevs meitiņa, kurai kopā ar tēti Renāru dots vārds — Ērika. Saviem vecākiem viņa ir pirmais bērns. Tētis strādā stikla ražošanas uzņēmumā, bet Ilona audzinās meitiņu.

Ilona teica paldies ārstei Svetlanai Morozovai, Jurim Kļaviņam un visiem nodaļas mediķiem par bo aprūpi.

Svetlanas Kolesņikovas puistiis pasaulē ieradās 14. augustā, darot bezgala laimīgu māmiņu un tēti Viktoru. Jau slimnīcā puisti apraudzīja viņa piecgadīgā māsiņa Ļubova.

Ģimene dzīvo Viļānos, kur Svetlana strādā pastā par operatori. Bet viņas māte Olga ir šī pasta priekšniece. Strādā arī vectētiņš Sergejs, tāpēc mazajai Ļubai dienas līdz šim nācās vadīt bērnu dārzā, bet daždien pie otriem vecvecākiem — Annas un Afanasija, kuri jau ir pensionāri. Tētis Viktors strādā celtniecības firmā.

Preiļu dzemdību nodaļu Svetlana izvēlējās tādēļ, ka bija saklausījies par to daudz labu vārdu un pārliecinājās, ka tas atbilst īstenībai. Pirms došanās mājās es noteikti ierakstīšu pateicību arī nodaļas atsauksmju grāmatā, viņa teica «Novadniekam».

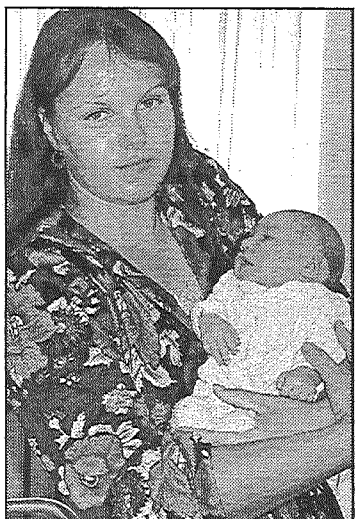
Mazo dēliņu paredzēts kristīt Rēzeknes katoļu baznīcā.

Sutru pagasta iedzīvotājas Mārites Znotiņas dēlens piedzima 13. augustā. Viņam ir trīsgadīga māsiņa Līga. Mārīte un bērnu tētis Ēvalds domā, ka dēlenu varētu saukt par Jāni, kaut arī galīgais lēmums vēl nav pieņemts. Ģimene kopj piemājas saimniecību, bet mazdēla pieskatīšanā palīdzēs vecmāmiņa Bernadeta, kā arī vecvecāki Tekla un Anatolijs.

Puisti paredzēts kristīt Vārkavas baznīcā.

Mārīte pateicās ārstei Svetlanai Morozovai un visiem nodaļas darbiniekiem. Viņa priecājās par bērniņu, kurš labi ēd, guļ, ir omulīgs un apmierināts ar dzīvi.

Oksanas Mihailovas meitiņa piedzima 12. augustā. Pašlaik viņa ir jaunākā iedzīvotāja Pelēču pagastā. Jaunā māmiņa kopā ar meitenes tēti Pāvelu mazulītei dāvinājuši vārdu — Diāna. Oksana mācās arodskolā, bet tētis strādā.

Diānai ir divas vecmāmiņas, bet diemžēl neviena vectētiņa. Oksanas māte Anfisa ir vecmāmiņa trijiem mazbērniem, bet Pāvela māti Valentīnu par vecmāmiņu tagad sauks divi mazbērni.

Savai meitiņai Oksana vēlēja labu veselību, neslimot. Viņa stāstīja, ka pirmajās dienās meitiņai gribējies būt kaprīzai, bet tagad esot mīlīga un mierīga.

14. augustā piedzima mazā Anastasija, kuras māmiņa ir līvāniete Natālija Puzanska. Vārdu savam pirmajam bērniņam māmiņa izvēlējās kopīgi ar tēti Alekseju. Jaundzimuši vecmāmiņas un vectētiņa godā pirmo reizi iecēlusi arī Natālijas vecākus Lidiju un Viktoru, Alekseja vecākus — Valentīnu un Anatoliju. Kā iespējamo kristību vietu Natālija minēja pareizticīgo baznīcu Daugavpilī, bet kam tikšot kūmu gods, vēl neesot izlemts.

Jaunā māmiņa teica milzīgu paldies visiem, kas palīdzēja dzemdībās.

Līvānu iedzīvotāju skaits 14. augustā papildinājās arī ar otru jaundzimušo. Pasaulē nāca Ludmila Tatarinovičas meitiņa. Tētis Vladimirs un sešgadīgā māšele Veronika ir priecīgi par ģimenes papildināšanos. Ludmila un Vladimirs strādā konditorejas izstrādājumu ražošanas uzņēmumā. Abām māsiņām ir vecmāmiņas — Anastasija, kura dzīvo Daugavpilī, un rožupiete Antoņina.

Ludmila teica pateicības vārdus Svetlanai Morozovai un pārējiem nodaļas darbiniekiem, bet meitiņai vēlēja labi augt, mācīties, būt laimīgai.

KONKURSS

Fotokonkurss

«Skaistākā puķe manā dārzā»

«Novadnieks» šīs vasaras ceļos ir redzējis daudzus brīnumskaitus puķu dārzus. Esam priecājušies par krokusiem un irīsiem, par peonijām, rozēm un leļļojām, par lilijām, atraītnēm un dālijām. Par desmitiem citu, kuras puķkopju dārzos ienāk tikai pēdējos gados — brūnām saulespuķēm, celzījū krāsainām slotiņām, molucellām un amarantiem. Par rododendriem un mahonijām. Nu pienācis laiks iepazīties ar to audzētājiem.

Lai šīs vasaras saules lolotie un apmīļotie ziedi jūsu centīgi koptajos dārzos neizgaistu aizmirstībā, aicinām piedalīties fotokonkursā «Skaistākā puķe manā dārzā».

«Novadnieks» izsludina fotokonkursu, kurā piedalīties aicināts ikviens, kam ir fotogrāfija ar sava dārza skaistāko un neparastāko puķi. Fotogrāfijas var būt dažāda lieluma. Klāt obligāti jāpievieno puķes nosaukums, tās audzētāja vārds un uzvārds, adrese, kā arī sūtītāja vārds, uzvārds un adrese.

Fotogrāfijas konkursam «Skaistākā puķe manā dārzā» «Novadnieka» redakcijā tiek gaidītas līdz šī gada 30. septembrim. Redakcijas adrese: Aglonas ielā 1, Preiļi, LV — 5301. Konkurssam «Skaistākā puķe manā dārzā».

Mārtiņrožu ziedēšanas laikā visi konkursa dalībnieki tiks aicināti uz noslēguma pasākumu redakcijā. Labāko darbu autoriem paredzēta pārsteiguma balva.

● Konkursu «Skaistākā puķe manā dārzā» atklājam ar laikraksta «Novadnieks» redaktore Tamāras Elstes izaudzēto un šovasar bagātīgi uzdziedējušo balto enģeļturi.

DER ZINĀT

Kas gul, tas negrēko

Lai gan Pasaules veselības organizācijas ieteiktais minimālais naktsmiega stundu skaits ir septiņas stundas, tomēr katram cilvēkam gulēšana var atšķirties.

Karavadonis Napoleons gulējis četras stundas, saviem kareivjiem atvēlējis piecas, bet sievietēm un bērniem – sešas stundas miega. Turpretim fizikim Einšteinam, lai varētu domāt par fiziku un matemātiku, ik nakti vajadzējis spirdzinoša 10 stundu miega. Bēniem nepieciešams vismaz deviņu stundu miegs, organisma prasības pēc atpūtas var būt lielākas pēc saspringta garīga darba. Arī gadā tumšākajos mēnešos cilvēki mēdz būt miegaināki. To, ka ar vecumu miega stundu skaits sarūk, nevajag uztvert kā normu, bet kā vienu no miega traucējumiem, kas nes līdzīgas citas, it kā nesaisītās slimības un straujāku novecošanu.

Sanikusi, īgna seja, aizmārgums, izklaidīgums, salīgums, kašķīgums un palielināta apetīte – tās ir tikai dažas neizgulēšanās sekas. Miega laikā jānotiek daudziem svarīgiem bioloģiskiem procesiem, jāizdalās hormoni, kas veicina augšanu, atjaunošanos un atveseļošanos. Hroniska neizgulēšanās var provocēt daudz slimības.

Miega deficīts var veicināt aptaukošanos, bet pilnvērtīgs miegs nostiprina atmiņu, izli-

dzina grumbas un diabētiķiem veicina insulīna izdalīšanos un atvieglo slimības gaitu.

ASV veiktie pētījumi rāda, ka 95 procentiem cilvēku ir miega traucējumi, 25-30 procentiem šie traucējumi ir ievērojami, bet 10 procentiem – smagi. Tomēr visbiežāk šīs problēmas netiek pienācīgi ārstētas, jo cilvēki par tām nerunā ar savu ārstu.

Miega fāzes

Miegs ir ciklisks. Katra cikla laikā ir tā sauktais lēnais jeb lēno vilņu miegs. Ātrajā jeb paradoksālajā miega fāzē cilvēkiem kustas acu zīlītes un pamodināti viņi parasti atceras, ka redzējuši sapņus. Tomēr no ātrā miega cilvēkus pamodināt ir grūti, bet daži pētnieki uzskata, ka pamošanās šajā miega fāzē liecina par neveselīgu miegu. Ātrā miega fāzē nostiprinās atmiņa. Lēnā miega fāzē notiek augšanas hormona izsviešana asinīs un citi svarīgi procesi. Pilns miega cikls ilgst 50-90 minūtes.

Iesāk uztraukties, ja:

■ ir grūti vakarā aizmigt ilgāk nekā 15 minūtes;

■ pamostoties naktī, nevar uzreiz aizmigt;

■ pamostas pārāk agri no rīta un parādās tendence miega ilgumam samazināties;

■ no rīta pamostoties, ir noguruma sajūta;

■ slikta izgulēšanās ietekmē spēju koncentrēties, atmiņu, garastāvokli.

Ieradumi labam miegam

■ Mēģiniet, cik vien iespējams, iet gulēt un celties vienā un tajā pašā laikā. Arī brīvdienās nemainiet šo ritmu.

■ Pirms gulētiešanas nederiet alkoholu, kafiju un uzbudinošus medikamentus.

■ Stress kavē miegu, tāpēc pēc pulksten sešiem vakarā nedarīet neko, kas izsauc stresu, un sāciet relaksēties. No darba mājās ieteicams ierasties četras stundas pirms gulētiešanas.

■ Gultu izmantojiet vienīgi gulēšanai un seksam. Ja pieradīsiet tajā strādāt, lasīt, skatīties televīziju vai domāt par problēmām, iemigšana var būt apgrūtināta. Visas minētās nodarbes varat darīt citā gultā, kurā jūs negulāt.

■ Pievērsiet uzmanību ķermeņa signāliem. Tiklīdz jūtaties noguris, ejiet gulēt. Ja nevarat aizmigt ilgāk nekā 15 minūtes pēc apgulšanās, celties augšā un dariet ko citu.

■ Ja vien iespējams, guliet naktī un esiet nomodā dienā – saules gaisma veicina nomodu, tumsa – gulēšanu. Vakara neizmantojiet spilgtu mākslīgu apgaismojumu.

Ja šie ieteikumi nelīdz, apmeklējiet savu ārstu vai miega kabinetu.

Kā olbaltumvielas pārtop aizmudinātājā

■ Smadzeņu pamatnē,

čiekurveida dziedzerī jeb epifīzē, ko senie grieķi dēvēja par dvēseles ligzdu, rodas miega hormons – melatonīns. Tas veidojas no serotonīna tumsā, bet savukārt gaisma veicina melatonīna pārtapšanu serotonīnā.

■ Omulības un miera hormons serotonīns veidojas smadzeņu šūnās dienā. Gan melatonīna, gan serotonīna veidošanai nepieciešama aminoskābe triptofāns, ko nelielos daudzumos satur olbaltumvielas. Triptofānam ir grūti izkļūt cauri hematoencefalitiskajai barjerai, kas sargā smadzenes, jo caur tās mazajām porām grib izkļūt citas, stiprākas aminoskābes, kas triptofānu pagrūž malā. Tomēr ir kāda viltība, kas ļauj triptofānam iekļūt smadzenēs, — pēc ogļhidrātiem bagātas maltītes (maizes šķēles, cepuma, putras, piena ar medu) aizkuņģa dziedzeris izdala insulīnu, kas palīdz citas aminoskābes ievadīt šūnās, un triptofāns bez konkurences iekļūst smadzenēs. Liela našķošāns gan pirms gulētiešanas nav ieteicama, jo paaugstināts cukura līmenis traucē augšanas hormona izdalīšanos no hipofīzes dzīlā miega fāzē. Lai arī melatonīns nopērkams kā uztura bagātinātājs bez receptes, tomēr der ievērot, ka hormonu preparāti, lietoti bez ārsta kontroles, var kaitēt veselībai.

■ Ja vien iespējams, guliet naktī un esiet nomodā dienā – saules gaisma veicina nomodu, tumsa – gulēšanu. Vakara neizmantojiet spilgtu mākslīgu apgaismojumu.

Ja šie ieteikumi nelīdz, apmeklējiet savu ārstu vai miega kabinetu.

Biežākie maldi par veselību

Sapēlējusam ievārijumam var noņemt virsējo kārtiņu un lietot uzturā.

Dažiem cilvēkiem ir vieglprātīga attieksme pret pelējumu. Piemēram, francūži dievina sapēlējušu sieru, bet pie mums ēd sapēlējušu ievārijumu, noņemot vienīgi virsējo baltā pelējuma kārtiņu. Cilvēki iedomājas, ka ar to ir pietiekami, lai ievārijumu varētu ēst bez bažām. Diemžēl tas tā nav. Sapēlējušais ievārijums bez žēlastības jāizmet tā vienkāršā iemesla dēļ, ka pelējuma dzīvības procesu gala produkti ir toksiski un agrāk vai vēlāk var kļūt par vēža ierosinātājiem. Zinātnieki konstatējuši aptuveni 100 toksisku savienojumu, kurus izstrādā pelējums. Sevišķi izplatīts starptiem ir aflotoksīns. Pamazām uzkrājamies organismā, tas var izraisīt aknu vēzi.

Valda uzskats — lai iznīcinātu pelējuma izstrādātās indes, pilnīgi pietiek ievārijumu uzvārit. Tie ir maldi. Šīs indes ir vienkārši savienojumi, kuri vāroties nesadalās. Daudzi domā, ka, atīrot pro-

duktus no pelējuma, tos var lietot uzturā. Tomēr dažas pelējuma sugas izstrādā toksīnus, kuri nonāk produkta dzīlākajos slāņos un, iekļūstot organismā, var izraisīt vemšanu. Ar pelējumu pārklājusies maize, kūka, dārzeņi, augļi, gaļa, putraini un rieksti labāk jāizmet. Sieru var izmantot, taču tas ir jāapgriež centimetra biezumā.

Minerālūdeni var lietot ikdienā slāpju veldzešanai.

Tas ir maldīgs uzskats. Pirmkārt, cilvēka organismam tomēr ir vajadzīgs parastais dzeramais ūdens, kurā, protams, dažkārt var nomainīt ar minerālūdeni. Otrkārt, minerālūdeņi mēdz būt dažādi. Ja neskaitām pēdējā laikā bieži sastopamos viltojumus, īstos minerālūdeņus iedala ārstnieciskajos un galda minerālūdeņos. Dzesēt slāpes, dzerot ārstnieciskos minerālūdeņus, ir tikpat kaitīgi kā remdēt izsalkumu ar analģīna tabletišu palīdzību, lai gan tā rīkojas ļoti daudzi. Zināms, ka ārstnieciskajos minerālūdeņos sāļu koncentrācija 5-7 reizes pārsniedz

dzeramajam ūdenim pieļaujamo normu, bet tas nozīmē, ka šāds minerālūdens var būt noderīgs vienīgi cilvēkiem, kuri slimo ar dažādām kaitēm. Veseliem cilvēkiem ārstniecisko minerālūdeņu lietošana var izraisīt nierakmeņu veidošanos.

Antibakteriālās ziepes var lietot ikdienā.

Daudzi uzskata, ka mikrobi nodara cilvēka organismam vienīgi ļaunumu. Taču cilvēku apdzīvo arī vairāk nekā 500 sugu derīgas sīkbūtnes, kas izpilda aizsargfunkciju. Uz ādas, mutē, uz dažu iekšējo orgānu gļotādas mīt daudzveidīga mikroflora, kas izveido savdabīgu aizsargplēvi. Šie mikrobi pirmie dodas uzbrukumā kaitīgajām vielām un mikroorganismiem, neielaižot tos organismā.

Arī ādai ir svarīgs tās dabiskais mikroorganismu fons, kas bieži vien tiek izjaukts, pateicoties nepieļaujami biežajai plaši reklamēto mazgāšanas līdzekļu, to skaitā antibakteriālo ziepju, lietošanai. Jāatzīmē, ka šādu līdzekļu lietošana pieļaujama, apstrādā-

jot grieztas un durtas brūces, nobrāzumus un skrumbas, bet to pastāvīgu izmantošanu nevar uzskatīt par derīgu.

Zinātnieki visā pasaulē uzkrāj arvien vairāk pierādījumu tam, ka, pateicoties pastāvīgai brīnumlīdzekļu iedarbībai, baktērijas sāk pastiprināti pretoties antibiotikām.

Viens no pasaules ietekmīgākajiem zinātniskajiem žurnāliem «Nature» ziņoja, ka ķīmiskais savienojums triklozāns, kas ietilpst lielākajā daļā antibakteriālo mazgāšanas līdzekļu, vairākām baktēriju sugām izraisa mutāciju. Britu zinātnieku pētījumi pierāda, ka dzīve sterilā vidē pakļauj cilvēku visdažādāko alerģiju briesmām.

Mēs nezīnām, cik ilgi brīnumlīdzekli drīkst lietot un kad vajadzētu pārtraukt. Tādēļ cilvēka āda bieži zaudē pretošanās spēju, mēs paveram ceļu uz mūsu organismu daudz bīstamākiem mikroorganismiem. Tieši tāpēc antibiotiku speciālisti iesaka pārtraukt baktericīdo mazgāšanas līdzekļu pārdošanu.

INTERESANTI

Čūskgalvas zivs — bieds amerikāņiem

Svešu augu vai dzīvnieku tiša vai netiša ieviešana tiem neraksturīgos klimatiskajos apstākļos var beigties tikai divos veidos. Jaunatnācējs neizdzīvo un iet bojā vai arī ļoti labi pielāgojas, izspiež vietējās populācijas pārstāvjus, līdz sagādā rūpes arī radības kronim. Latvijā pašlaik nepatīkšanas sagādā latvāņu izplatība, bet ir arī citi piemēri.

Pēckara gados te tika ievesti jenotsuņi, kuru āda vietējos apstākļos nepavisam nebija kvalitatīva, toties šie zvēriņi ātri vairojās un lielā mērā veicināja uz zemes ligzdojošo putnu — medņu, rubeņu, irbiju u.c. skaita samazināšanos. Brīvībā nokļuvušās Amerikas ūdeles pakāpeniski iznīcināja vietējās ūdeles. Amerikāņi pašlaik gatavojas cīnīties pret zivīm, bet arī Latvijā karpa nav vietējās izcelsmes radījums, bet no diķiem pasprukušo karpu pēctece. Labi, ka tā pārtikā lieto augu barību.

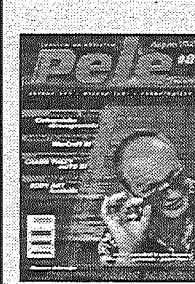
Jūlija beigās ASV stājies spēkā aizliegums ievest un izplatīt plēsīgās zivis, tas galvenokārt attiecas uz vienu no 28 Āzijas čūskgalvu zivs paveidiem. Šīs sugas eksemplāri pagaidām konstatēti septiņos valsts štatos. Aizliegta ne tikai dzīvu eksemplāru ieviešana, bet arī tirdzniecība ar šiem radījumiem. «Zivtiņa», par kō nobažījies visa Amerika, mīt dažos Dienvidaustrumāzijas un Āfrikas reģionos. Tā izceļas ar savu rijību, spēcīgiem asu zobu žokļiem, turklāt nav mazā — var sasniegt metru garumā un 20 kilogramus svarā. Savu nosaukumu tā ieguvusi, pateicoties galvas formai, kura ir liela un plata, atgādinot kobras piepūsto kapuci. Nelielās ūdenskrātuvēs, kur parādās šī plēsoņa, citu zivju dienas ir skaitītas. Vēl lielākas bažas sagādā fakts, ka zivs var vairākas dienas iztikēt bez ūdens un analogiski čūskai ar peldspuru palīdzību pārvietoties pa sauszemi, turklāt visai lielā attālumā. Tātad var pārrāpot no vienas ūdenskrātuves uz citu. Esot novēroti gadījumi, kad savdabīgais radījums izlien sauszemē, lai noķertu kāroto kumosu. Par pārtiku zivis izmanto citu sugu zivis, sikos ūdens dzīvniekus, putņus un neuzmanīgus zvēriņus, kas iekļuvuši ūdenskrātuvē. Āzijā apgalvo, ka šis zivis cītīgi apsargā savus mazuļus, esot bijuši uzbrukumi cilvēkam, ja apdraudēta jaunā paudze. Vēl viena savdabīga zīme — šī ir viena no retajām zivīm, kura nemētā ikrus, kur pagādās, bet tiek uzskatīta par monogāmu (viens tēviņš pārojas ar vienu mātīti).

ASV vienu čūskgalvu noķēra 1997. gadā netālu no Losandželosas, bet lielākās populācijas atrastas Merilendas un Floridas štatos. Floridā atklāta buļacainās čūskgalvas vairošanās vieta. Šī ir lielākā zināmā pasuga. Vienlaikus zināms, ka zivs cepeti var iegādāties dažos Bostonas un Ņujorkas restorānos, bet pēdējo gadu laikā valstī ir ievesti vairāk nekā 17 tūkstoši čūskgalvu, kuras gribēja turēt akvārijos. Pašlaik tiek domāts par brīvībā nokļuvušo īpatņu iznīcināšanu. Zivju izķēršana ar spinningu, murdiem vai tīkliem tiek uzskatīta par neefektīvu. Jebkuru tīklu zivs viegli sagrauz. Panākumus negarantē arī ūdenskrātuves nosusināšana, jo, ņemot vērā dabas dotās spējas, zivs dodas uz citu vietu. Pretlīdzekļu meklēšanā iesaistīti ihtiologi un biokīmiķi, kuri veic eksperimentus ar čūskgalvu mazuļiem, lai atrastu iedarbīgu preparātu.

Valsts aicina sabiedrību palīdzēt, lai zivis nenokļūtu ezeros un upēs. Katrs, kas grib tikt vaļā no čūskgalvas, var aicināt palīgā varas iestādes vai piebeigt to pats, tomēr nav ieteicams zivi palaist brīvībā un pat iemest tualetes podā, pēc tam nolaižot ūdeni.

Lappuse sagatavota pēc preses materiāliem.

Žurnāls «Pele» augustā

Augusta numurā tev būs iespēja satikt piekdieni un nebeidzamo jokotāju Jāni Jarānu! Kā arī pavisam nopietni aizdomāties par to, kāpēc tavi vienaudži *noiet no ceļa* un nokļūst cietumā. Atbildes meklē Brasas cietuma nepilngadīgo iemītnieku stāstos! Savukārt numura spēles godā *Grand Theft Auto 3* — spēle, kas piedāvā izbaudīt ielu dzīves kriminālos aspektus, pilnīgu visatļautību, nebeidzamu bēgulošanu no policijas un ielu cīņas. Savukārt eksperti izteiksies par spēli *Warcraft III*. Vēl tev būs iespēja uzzināt, kā tavu veselību un psihi ietekmēs animētās filmiņas, pabūt *Body Art* festivālā un izzināt par nākotnes F-1 čempiona kandidātiem!

HOROSKOPS NEDĒĻAI (19. - 25.08.)

Auns. Lielskās intūcijas un asās uztveres dēļ pratīsiet izķepuroties no nepatīkamām un nelabvēlīgām situācijām. Alksiet pēc baudas un izsmalcinātām izpriecām. Visu veiksiet azartiski un ar prieku, daudz jaunu ideju. Asi aizstāvēsiet taisnīguma principus. Darbā tas izpaudīsies kā nepakļaušanās priekšniecības rīkojumiem.

Vērsis. Cilvēku sirdis iekarosiet ar atklātību. Centieties saglabāt objektīvu redzējumu. Lietišķas attiecības var pārvērsties vairāk nekā draudzībā. Dzīve pamazām atgūs ierasto veidolu. Radīsies ne viena vien izdevība. Pateicoties asajam prātam, pratīsiet tās arī izmantot. Varat rēķināties ar nēcērētu veiksmi.

Dvīņi. Attiecības ietekmēs naudas daudzums jūsu makā. Aizrādisiet mīļotajam par slinkumu. Nav ieteicams skali apspriest savus nākotnes plānus un ieceres. Strādājot vienatnē, dzims labākās idejas. Spēka netrūks, strādāsiet vēl enerģiskāk un neatlaidīgāk. Iespējams, ka saņemsiet labāka darba piedāvājumu.

Vēzis. Paturiet prātā galveno mērķi, bet nevēlieties pārāk daudz. Mīlestībā vairāk valdīs lietīškums un nauda, nevis sajūsmas un iekāre. Neiekarojiet neaizsniedzamo! Labi izpratīsiet sabiedrībā valdošās tendences un gūsiet labumu no cilvēkiem un viņu vājībām. Ilgosieties pēc tāliem ceļojumiem, kā arī domāsi par iespējām izglītoties.

Lauva. Izmantojiet savu talantu, lai gūtu personisku labumu. Attiecības var sarežģīt nauda, tādēļ neņemiet un arī neaizdodiet savam mīļotajam naudu. Piepildīsies vēlmes. Centīsities kļūt par noteicēju. Vecāka cilvēka padoms izglābs no iekļūšanas neveiklā situācijā. Izdevības vajadzētu izmantot bez liekas kavēšanās. Gūsiet atzinību.

Jaunava. Mīlestībā neiztiksi bez emociju brāzmām, nāksies iesaistīties iemīlotās personas finansu lietu kārtosānā. Lai izvairītos no domstarpībām, mazāk runājiet. Neatgādiniet par saviem nopelniem, tas tiks uzskatīts par iedomību. Domas kavēsies pie praktisku jautājumu kārtosānā, būsiet aizņemtas, cīnoties par mantu.

Svari. Mīlestībā šķēršļus neņemiet vērā. Uzmanieties no slēptas nepatīkas pret sava dzimuma pārstāvjiem, jo būsiet greizsirdīgi un skaudīgi. Vēlēsities valdīt pār partneri. Laimēsies tiem, kuri nēsāuš. Problēmas izpētiet vispusīgi, konsultējieties ar speciālistiem. Pālieciet pie saviem uzskatiem, lai arī priekšniecība tiem nepiekrīt.

Skorpions. Neapgrūtiniet iemīlotā sirdsapziņu ar savu noslēpumu. Mīlestībā derētu panākt mierīgu līdzsaspastāvēšanu. Mīļotais var jūs nostādīt negaidīta fakta priekšā. Jūs gaida jauns emocionālītātes uzliesmojums. Izvairieties no saistības ar visu mistisko un pārdabisko — vaina ir jāmeklē sevī. Nekas nenotiks pēc jūsu prāta.

Strēlnieks. Izvairieties no slepenas mīlestības kārdinājuma, stingri ievērojiet morāles principus. Labi padosies dažādu izklaides pasākumu organizēšana, viesības. Aizstāviet savus principus un rīkojieties godīgi, citādi būs daudz negatīvu emociju. Uzzināsi par apmelojumu, tomēr nemetieties veltīgā cīņā — jūs neko neparāksiet.

Mežazīs. Paveiksiet darbu, kuram līdz šim nevarējāt atrast laiku. Iemīlotā persona sāks uzdot sarežģītus jautājumus. Patiesība vienmēr ir labākais līdzeklis, kā izvairīties no krīzes. Neslēpiet savas idejas. Oriģinālās domāšanas dēļ varat gūt panākumus daudzās dzīves jomās. Ideju būs daudz, un ar savu aktivitāti nomāksiet citus.

Ūdensvīrs. Jūtīsieties izslāpis pēc jauniem iesaistītiem, vēlēsities visu iepazīt un izmēģināt. Vairieties no noslēpumainām attiecībām. Jaunā draudzība nebūs ilgstoša. Ar draugu palīdzību izdosies atrisināt problēmas. Nepūlieties īsā laikā paveikt visu iekavēto. Vienatnē risinot problēmas, viss liksies daudz drūmāks, nekā ir īstenībā.

Zivis. Lūkojieties uz dzīvi filozofiskāk. Sajūtīsiet tieksmi pēc neatkarības, tādējādi darīsiet greizsirdīgu iemīloto personu. Kāds paziņa vai radnieks mēģinās jūs samierināt. Jūsu darbība būs saistīta ar citu cilvēku īpašumu. Noskaņojums būs praktisks, tomēr izdevumu būs vairāk nekā ienākumu. Darba problēmas risiniet tikai darba laikā.

SLUDINĀJUMI, REKLĀMAS, LĪDZJŪTĪBAS

Unikāls piedāvājums dzīvokļa iegādei vai remontam

Tikai Hipotēku bankā īpaši izdevīgi aizdevuma noteikumi valsts atbalstītas programmas ietvaros:

- likmes, sākot ar 6%;
- līdz 12 gadiem;
- bez papildu ķīlas.

Hipotēku banka

Tavas valsts banka

www.hipo.lv

Tālr. 8000100.

Preiļi, Brīvības iela 2, tālr. 5307063.

Sludinājumus
«Novadniekā»
rubrikā «Meklē darbu» un
par atrastām mantām
ievietojam bez maksas.

Pērk bērza finierklučus
mežā pie ceļa.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 9641302.

SIA «Ranko» iepērk
mājlopus dzīvsvārā.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 42807, 44179, 9161121.

SIA «Dubiki» pērk cūkas, liellopus,
jaunlopus, aitas dzīvsvārā.
Samaksa tūlītēja. +12%, +18%.
Tālr. 9121830, 6499013, 54-74696.

V.Šoldres I.U. iepērk
cūkas dzīvsvārā
par paaugstinātām cenām.
Uzziņas pa tālr. 5321633, 9116707.

SIA «Kārlis Viens» iepērk
mājlopus kautsvārā.
Samaksa tūlītēja (pie svēršanas).
Formē subsīdijas.
Tālr. 6468887, 53-48524, 53-48531.

Iepērk govīs, jaunlopus,
aitas, zirgus, cūkas.
Tālr. 23887, 55798,
9183601, 6461550.

Valsts akciju sabiedrība
«Latvijas valsts meži»
**DIENVIDLATGALES
MEŽSAIMNIECĪBA**
Līvānos, Fabrikas ielā 2 rīko
CIRSMU IZSOLES:
03.09.2002. cirsmas
Daugavpils rajonā,
05.09.2002. cirsmas Jēkabpils,
Preiļu rajonos.
Cirsmu saraksti no 20. augusta
mežsaimniecībā un internetā
(www.lvm.lv).
Dalības maksa kailcīrsu solītājiem
Ls 20, starpcīrsu Ls 10, nodrošinājums
10% no cirsmas sākumcenas
Iemaksājams pirms izsoles ar norādi
Dienvidlatgales mežsaimniecība.
Rekvizīti:
VAS «LATVIJAS VALSTS MEŽI»
LV40003466281
Krišpāp iela 30, Rīga, LV1046, Latvija
A/S LUB Āgenskalna filiāle kods
310101900, konts 03-030467544
Informācija mežsaimniecībā:
tālr./fakss 53-07106,
mob. tālr. 9163796.

Pērk lapu, skuju koku cirsmas un
mežus īpašumā, zemi ezera krastā.
Tālr. 9104510.

SIA «Vilcāns V» Līvānos, Alejas ielā 19
(Ubaglīci pie pilsētas stadiona)
izgatavo melnā granīta
pieminekļus, apmales un
melnās betona apmales.
Līvānu novada iedzīvotājiem LĪZINGS!
Tālr. 6469426, 53 41555 pēc 20.

Pērk bērza finierklučus
mežā pie ceļa.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 9711663.

Pārdod

govi (ir izvēle). Tālr. 37517;
māju. Tālr. 6796328.

Pērk

1 vai 2-istabu dzīvokli Līvānos. Tālr.
9114387.

Piedāvā darbu

Vajadzīgas AVON konsultantes. Tālr.
9508405.

Pērk bērza finierklučus
mežā pie ceļa.
Samaksa tūlītēja.
Tālr. 6808599.

**AGLONAS
INTERNĀTĪMĒNĀZIJA**
– vienīgā bāreņu
internātvīdusskola Latgalē turpina
audzēkņu uzņemšanu sekojošu
licencētu un akreditētu izglītības
programmu apguvei:

- ✓ Pamatizglītības programma (1.-9. kl.)
- ✓ Vispārējās vidējās izglītības
vispārīzglītojošā virziena izglītības
programma (10.-12. kl.)

Skola piedāvā:
labiekārtotu internātu,
četrreizēju ēdināšanu,
kvalificētu medicīnisko aprūpi,
daudzveidīgas interešu izglītības
iespējas.

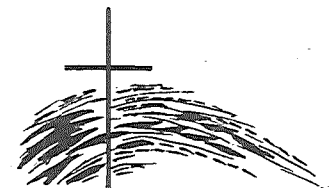
Sīkāka informācija visu Latgales
rajonu pašvaldību pagasttiesās.
Tālruni uzziņām 53-77645,
53-77632, 53-77642, 9109659.

Visu modeļu DZIRDES APARĀTI,
to rezerves daļas,
barošanas elementi, bezmaksas
pieļaukošana, labošana
21. augustā plkst. 11.00
i.u. «Preiļu aptieka» telpās
Preiļos, Raiņa bulvārī 5.

SIA «Latagra» Jēkabpils nodaļa
(bijušās cukurfabrikas teritorijā) **piedāvā**

- minerālmēslus,
- kodnes,
- herbicīdus.

Vairumpircējiem bezmaksas piegāde:
Tālrunis Jēkabpili 52-31210, 9243668,
Rēzeknē 46-35884, 6403549.

Skumju brīdī esam kopā ar
ilggadējās Vārkavas vidusskolas
skolotājas Helēnas PĪZELES
tuviniekiem, no viņas
uz mūsu atvadoties.
Vārkavas vidusskolas
kolektīvs

Lai tēva mīlestība paliek dziļi sirdī
Par avotu, kur mūžam spēku smelt.
Izsakām dziļu līdzjūtību un skumju
brīdī esam kopā ar Silviju Osipovu,
TĒVU mūžībā aizvadot.
Jaunaglonas arodvidusskolas
kolektīvs